KA PANJIRA KSIAR

DA

E. WESTON DKHAR

U lym ju iam sngewsih ne kyang
Um tip ka dor ki urmar khang
Khlem artatien, khlem nong pynkhat,
Hangno ki aom ki them ki at ·
U Mawkordon ba un phynnar,
Ki shut ki khut kum u tyngkiu,

Ïa ka Hok Longtrai Ia Tyngkai

PUBLISHED BY MISS BLINDAIORIS DKHAR NONGWAR
AND PRINTED AT
THE KHASI JAINTIA PRESS, MAWKHAR, SHILLONG.

DĀ

E. WESTON DKHAR

KA PANJIRA KSIAR

Da

Kaba sngewieit ia I Mei,
I Loress Dkhar, Nongwar
I ba ki jingduwai ba
jar jar jong I ki long
ka Umpohliew
ha ka jingim
jong nga

1982

KI KHUNG

KA LAMPHRANG

Naduh ba nga dang khynnah nga la ïohsngew kumne u Rynñiaw u rwai jylliew nalor ka Siangpanai bad kumno ka Sohlyngngem ka ud pangnud nalor ka Spah ka Klong. Nga la ïohsngew ruh kumno u Kynjriak bad u Kaitor ki padiah sympieng nalor u Stap u Sning bad kumno u Lorni u kyriat bniat nalor ka kseh ka Jaïur. Nga la ju shah shkor ruh kyndiang kumno ki rwai khyllud ki kshaid ki khring Umjasai bad kumno ka byrthen ka Daiñthlen bad Nohkalikai; Kumno ka kyrhuh ka Wahumkhiah bad kumno ka wia ka Wah Umïam: kumno u Kyllang u khyrwait paswut bad kumno u 'er-ñiamsun u pashop ïa ki Diengrai ki Bylliat; kumno u hap u tyllun u slap Sohra bad kumno u kawut u theh u Khyndai Synïa. Kine baroh ki kren bad ki ïai kren hapoh jongnga. Ki pyndap man ïa ka dohnud jongnga da ki har ki sur jingrwai kiba ka marlang ka ai.

Hynrei ïa kine ngam lah klet; kumno ka kynud tanglot ka 'ertympang, kumno ka siaw khroiñ ka Nur Jahi, kumno u shad u Simpyllieng ha thwei, kumno u 'Tiew Diengngai u sieng ha ki syrtap jong ka 'er-Pyrem Ka Ñiangkalia bad ka Ñiangkongwieng ki don la ka dor maïa blei ban pynpaw ha pyrthei; kumjuh ruh u Ñi Risang bad u Khmot Tyisang ki thaiñ la ka jutang ban parom maryngot ha ka lympung ka rwai ka siaw. Haba u khla u kyrhuh, rem ka met ka suhjer mih-ñiangkhriat, ngam tip balei? Hynrei haba u 'Keirang u pah, ka pynskuiñ ïa ka kohnud-balei sha? Haba ka rngai ka ud-ngiew ha khlaw, ka khlieh ka phieng; ñiuh-kjah ki ïeng-kaei sha ka daw? Hynrei haba ka Syllieh u Bshat ki ud-balei pat ngi kwah ban ïohi? Haba ki khlaw ki pawang bad ki riew ki dieng-tyllaw, ngi wad ia ka daw; balei pat ngi shong pyrkhat haba ka Kitbru ka ud ha rud-nong? Nga la ïohi kumno u shoh u thah Mylliem bad kumno ka thang ka Tram; kumno ka jingpahuh ka wan nangta ka lap ka jingkyrduh: kumno ka wan ka jingsarong nangta ka lap ka jingkyllon; bad kumno u bsong u ksih i'u bseiñ bad kumno ka Shikar ka rah i'u bsong sha jrong. Ki pyndap miar ïa ka dohnud jongnga da ki syrtap pa syrtap ki jingphylla bad dei hangne ka

mih '*Ka Panjira Ksiar*' ha kaba ia u Moina Ksiar jong ki jingpyrkhat la pynshong pynsah ryngkat ki Maloi Ksiar Maloi Paila ban phuh ban phieng ka ïing paki dulan ka khan ka pyrkhat, ka litereshor u khun Khasi Khara.

Ka Mariang ka dap tang da ki jingmaïa ; kumjuh ruh ka jingim u briew. Phi la ju ïohi ïa u Dieng-Sohphan ba ïeng harud lynti ? Man u ba-leit ba-wan u da daiñ da tdoh shi-tdok ar-tdok bad ka met jong u ka dap tang da ki dien-wait rynjaiñ ba wat ka sohkhliang ruh kam lah shuh ban tap ban lape bad lynter-tait ka tuid ka thit-lieh thit-saw. Pynban arted ki tnad ki pyiar, arsut ki suh ki sam ki thied bad rynhai tynjaiñ u kit u bah ki soh shreng babang bashngiam. Katba u nangphler ka snep bad katba nangmong katta u nangsan nangsoh ; bad katba u dangïeng harud lynti ki dien-wait ba ishyrkhei kin ïai paw halor ka doh jong u, namar katba ki sngi ki snem ki nangïaid katta nang kham bun ki rang ki thei bat wait ha kti ki ban ïaid narud jong u.

Haba ki syngwai phliah pyrkhat ki rung ha ka jing-mut, ka jabieng u briew ka thnam kum ka Umpohliew kaba kyrsoi na thymmei ramew, ka da beiñ bad prong lynti lyngba ki kroh ki kiem, ka rynsied ïa ki riat ki ram, ka ngam sha dymmiew sha sakaw bad lyngba ki khnong ki khriang ka tuid bad ïai tuid khlem sahngeh ne kyrtiang tad haduh ka ïa kynduh lang bad kiwei pat ki wah rit bad ki wah bah ban ïa tuid lang lyngba ki raieh bad ki khongwaiñ haduh ban da poi ha duriaw jong ka thong ; namar dei tad hang ta ba ka shong ka jinghun ba kyntang ka dohnud.

Ki nongsuhkhlieh ba kynsai kin lap ha ka ïa ki thwei jyndong bad thwei jylliew ; pynban kine baroh ki pyn-lang ïa ka jingitynnad jong ka Mariang : ki don la ka dor ba kyrpang. Bunsien hapoh kine ki thwei ki nong-suhkhlieh kin lap ïa ki maw aïu re kiba phyrnai. Lehse kin pyrkhat ba kine ki maw namar ba ki shong hapoh kine ki thwei ka um jong ka thwei ka la rung hapoh jong

ki : hynrei ynda ki pynpait ki lap ba ka um ka sam tang ha sla ; katba ki maw bym phyrnai ; ka um ka da sam shaduh tynrai ka jingpynlong. Dei kine ki Maw-Phyrnai pohum kiba la ot noh ïa ki nar-isbat jong ki jingkieng halor ka wah Umïam ban thaw lyngka-mohkhiew ne waitbnoh waitkhun na ka bynta ka jingmyntoi shi-met, khlem da pyrkhat ba ka jiagdkut jong ka jingkieng kan long ka jingduh ïa ki hi.

Nga ngeit skhem ba kane ka thup kan nang pynroi pynïar ïa ka pyrkhat pyrdaiñ u Khun Khasi Khara bad nang kyntiew kham sha jrong ïa ka kyrdan jong ka thoh ka tar. Nga la kynthup lang hangne ïa ki poetry lyngkot kiba nyngkong eh jong ka jingtrei jongnga ha kane ka phang ïa kiba nga la thoh mynba nga dang long u nong-hikai hapoh ka Christ Church M. E. School, Mawlai bad ïa kiba katto katne na ki la pynpaw pyrthei ha ka kot khubor 'U Nongsaiñ Hima'.

U Nongthoh.

KA MATTI LYNGKSIAR

B Chedrack Jyrwa,
Dept. of Khasi, Shillong College,
Shillong.

Ka thymmei ki Myllung ka long ka byrni ju shong sitor. Kam leh tyrneng. Kam kynrup pathai ruh tang kat kaba per ha sla um. Hynrei ka da khaii pynshong nia. Na ki thiar une u Myllung, u la sei sa shithup ki Mawhira kiba 28 pyrha, kaba u la suid la shor ia ka, 'Ka Panjira Ksiar.' Hato ma ka Panjira Ksiar u set slung ia ki jingpyrkhat ba ula pynkha, ne u pyllait shabar ka Panjira ba un siang la ki snur sha ki lynter bad ki pynkiang jong ka Ri ?

Ka matti u Myllung E. Weston Dkhar ka shat shynna ha ki shawkad ka Khasi Literashor, ba ki riewshemphang kim lah ban iaid lait, hynrei ki da hap ban sangeh bad ban bishar ia ka liem ia ka lup ne ban da thew da woh bin pa bin ha ban da lap ia u ksai jong ka. Ha u Mawnongrim ba nyngkong u pynieng da 'Ka Jingshah jop" bad khatduh u bsuh ia u Mawjabieng "To king ia nga," ban pynskhem ia kane ka jingtei. Ka jingangnud jong ki Myllung ka long ban ai bunabor ia kaba bha tam sha ka pyrthei. Hynrei ka pyrthei ka nang ma ban jied shiah bad khein kyntang ia ka ?

Kane ka thup ka don la ka khubor ba kyrpang ban pynkyndeh, naduh ki saiñpyrkhat haduh ki riewpaitbah, khamtam haba ka khot ia ngi sha ka jingshynrang mynsiem ym tang kum ki symbai Sunityngwiang. Ka pyrthei shisha ka dei ka Jylli shaingkhawiah ba ki riewpathar ki ia kyrsum ha kaba ki riewadkar ruh kim don jingshngaiñ ha ka, lada kim phikir bha. Na kine ki pongshai bad kiwei pat ki puramit, Kane ka thup u Myllung E. Weston Dkhar, ka btin lynti ia ngi ba ngin iaid husiar ioh ngi poi sha u pud ka khlem-jingkyrmen. Thop shi thop ruh u kdew ia ka phang ba ngin pun iala ka jingkieng sha ka lynti ka jingim, bad ban kynther lut ia ka dewmet ki jinglong bad jingsngew pyrthei baroh.

U Myllung E. Weston Dkhar, lyngba kane ka thup ula nang pynkha ruh shibun ki kamra ka Literashor, da ki symboh ba khia thew, u da seng la ki nia ki jutang ba biang phylla, ha la ka rukom sengkhan kaba shonghormot. U la tai shalani jai ia ki ktien shoh jingmut, kiba u krang na ki pubon blei bad ki thwei pyrkhat ka Mei Mariang, kaba long lypa ka thiar ki Symboh Ksiar. Kaba ngi dei ban sngew sarong eh ka long ba une u Myllung ula trei khlem tyngkai ban tei pynskhem bad pynitynnat shuh shuh ia ka ïing ka sem ka Khasi Poetry. Kumba ka jingityrnn t ka ïing ka shong ha ka jingtei baskhem, bad ka jingphuh jong ka pat, ka shong ha ki khun ki kti jong ka parum pareh.

Ka jingkhot ba mardor "Sha ka Ym don por," ka ktik katta katta ia ka rynieng jong ngi, hato ka por kan ap haduh ba ngin da trei dep ia la ki kam? Hooid ka kylla step ka kylla mied ka don haman ki kh p. Pynban ngim ju thew ia la u khnam sha ka Sohpdung. namar ba ngi kham lapmied lapshai than sha ki palong ba king ka lyer. Ngim kham ai lad ruh ia ki jinghikai ba shong palei ban bun ia ngi sha ki khyrdop ka jingshemphang. Dei hangne ruh ba ka dungngak ia U Myllung Weston. kat haduh ba u la pynhap ia u 'Nembah ha "U Simtyngwieng," ba kat uba ngat ha kane ka s ur thapbawa, la eh, la jwat ban pyllait pat na ka. Ne iano ngin kawang ktieh ynda ka Ri bad ka jaitbynriew ka la shah phyrnop bad shah tai ha ki pdung u Nongwei?

To ngin pyrshang ban ia khan demdiap, ha shuwa ba ngin pynhap ia u Sawar ka jingpynkut nia. Ngim dei ruh ban duh jingkyrmen, wat la ka mynsiem ka kyndeh lada ngi dei ban tur sha ka jingialeh. U ne u Myllung u wer u khot kyrpang ia ka jaitbynriew, ba ngin snoh rdin ha ka jinglong "U Soh Syiem Kynsai." Lada ngi dei ban tyngshaiñ kum ki Mangkara; balei ngim phai sha ba Ki Ksha d rymphum, ki Lum rajwaiñ bad ki Pyntha ba ithiang bad aiu ki pasiaw ia ngi? Kaei ka bhah ba ngi dei ban leh? Hato, ngi la dei ban iakylliang tyrpeng, ban iakit rangbah ia ka Ri ha kane ka Kynti,

ne ngin dang ia iaid pawang surok ha ki Khyndai lad u khawiang ?

Nga ai namar kata, la ka kitbok kitrwiang bad ka kyrkhu ka kyrdoh halor une u Synñiang u bynhei, uba une u Myllung u la pynnoh. Nga dang khmih lynti ruh ba ngin dang ioh mad sa kiwei pat ki Sur Myllung, ne kiwei pat ki Symboh Ksiar na ki thiar une u Rangbah

Ka Panjira Ksiar

Ka Jingshah Jop

Hato ju don u briew ba kop,
Ha ka jingim um ju shah jop!
Ki ong ka dei ka ktien shu thaw,
Ne 'tien nangang pyllait jynthaw ;
Ka jingshah jop ka long ka bor,
H'u stad ba dap pura ki shkor ;
Haba lynti jingim ka btuit,
Jingkit bakhia, shadien syntuid :
Da sham biang biang, da kyrshan skhem
Hangno u don u maw baskhem :
Lada ha thiep, khmat maw phi jam,
Ne jur basyier, ba riat sham sham ;
Lada sha lait thiep bran phi kam,
Ne sha lait jur, phi mareh bran ;
Phi jop namar phi ïai kyrshan,
Kam pher katno jingkit ka ban :
Sha thong phin poi da jingïai shah,
Lada phim sngap ka jingring pah ;
Ka jingshah jop ka long kawei—
Ï'u briew ka btin ban jop pyrthei.

Haba ki khriang ki suh kyllaiñ,
Ban jam shiliang phim lah sopspaiñ ;
Da bishar bha bad jam suki,
Ioh ba arsut lat lat phi kie ;
Lada lyngba ka thwei phin jngi,
Haba jingeh ki khang lynti ;
Da jingshynrang bad jingtip briew ;
Jingjop ka bud kum ka syrngiew :
Jingim kaba khlem mad jingeh,
Ka her kum stait ba lyer ka peh ;
U briew bym mad ki jingïaleh,
Jingim u tei khlem maw-shan neh ;
Khlem jingshah jop ne jingkyllon,
Um tip kaei ka khia ka shon ;
U bym ju ïam, sngewsih ne kyang,
Um tip ka dor ki ummat kthang :
Khlem j'artatien, khlem nang pyrkhat

Hangno ki don ki them ki at ;
U Mawkordor ba un phyrnai,
Ki shut ki khut kim ju tyngkai.

Jingim bym don ki jingïaleh,
Long tang ri khlaw ba ïeng sai-heh ;
Ki jingshah jop ba sngewshyrkhei ;
Buh jingkyrmen ba snieh pyrthei ;
La bun bunsien ba phi kyllon,
Wat shah jingtieng ïa phi kan phon ;
Ïeng joit b'ia khreh da bor thymmai,
Kut jingmut triang naduh tynrai ;
Don ka kamra ha ka pyrthei,
Ka library jong ka jingtrei ;
Tih na dyngkhong bad bat skhem triang.
Jingjop ka wan ha por babiang ;
Dei hangta keiñ phi lah ban shem,
U Maw-nongrim ba neh ba skhem :
Ki jingshah jop, long kum syrdeng,
Ba khang lynti ban kiew shaneng ;
Lada phi shah ba kin synshar,
Lyngkhot lyngkhai ïa phi kin tar :
Ka jingshah jop ka long ka bor,
Jingim u briew ka pynshong khor

Ka Kabu Ksiar

Don kiba ong ba kam wan shuh,
Shisien ka wan, phi phim ithuh ;
Wei ka khyllait, slem kan wan phai,
Na ri bajngai, na thwei ka rngai ;
Kyntien riewstad kumne ki khlei,
Kinglieng haba duriaw ka shlei ;
Phewse harud khyrdop ka ïeng,
Wat thiah lyngngai, atiar to kieng :
Jur jingïaleh wat nym kyrtiang,
Haduh phin kheit ï'u soh bathiang ;
Phaidien na thwei jong ka mynnor,
Namar bunsien ka shet shukor ;
Ai aïom ksiar kan tep khun-ïap,
Ka thong hakhmat ka dei ka shap ;
Ki kam b'la leh baroh shisngi,
Mynmiet ki kut, sha rngai ki jngi :
Mynstep phyrnai ngi im thymmai,
To khreh ban sei ka bor tyngkai ;
Katba nangjur ka jingtheh syep,
Kumba ki dew kin wan tyllep ;
Ka wait ba lew, to shut pynnep,
Lehse kane ka dei ka khep :
Hapdeng ka thong ka jingïaleh,
Dei kabu ksiar, mynsiem pyneh.

Lah eh ban ur bad mynsaw jur,
Mynsiem pynïaw, shaphrang ban tur,
Ka khmat wat tap ne jaw ummat,
Jingswai mynsiem sharud kyndat ;
Tang h'u bajop bad ba ïeng skhem,
Ka Kabu Ksiar paki ka shem :
Ha u ba ong, 'Ma nga nga lah,'
Bad u ka ieit ban shong ban sah ;
Lada Mynwei nusib ka phon,
Balei mynta shuh phin kyllon ?
Ïano Ïano kam ju shukor,
Kam kwah shi jaw ummat kin tlor ;
Wat ju bynñiaw, 'Ko apot sngi,'
Mynsiem bashlur sha khriang ban jngi ;

Ka ïeng hajan ïa phi ban btien,
'Ti btuit ban ïaid, kjat kim ju mlien :
Khusnam jingjop jong ka Mynnor,
Bad ka Lawei kim lah nujor ;
Kumba ka ïor ka lieh thaba,
Tyngkreiñ ka ïeng ka jingshisha ;
Kane kawei, horkit wat klet,
Da lei lei ruh, n'u briew kam phet ;
Ka thwet miet sagi, ka khmih lynti,
Sha u kumno ban siang lynti.

Ka Kyiad

Ha sngap ho ngan ïathuh khana.
Shaphang ki kam bakhiaw jongnga ;
Na dang kynthong ka soh pyrthei,
Naduh b'u briew u hap n'U Blei ;
Naduh jingkieng ksiar tbak ka dkut,
Naduh 'sai ksiar u set kyllut ;
Naduh b'u briew u iiat na iwer,
Bad sisa nai ha sla u por ;
Naduh ka pap ka la lynsher,
Naduh ka rngiew n'u briew ka her.

Nyngkong nga shong hapoh u khra,
Mynta ki set hapoh u lwa ;
U Syiem patsha, u nongbylla,
Ha nga ki shem ka jingsngewbha :
Jali iaum 'tien ieit nga khroh,
Bunsien bunsien ia nga ki doh ;
Katba suki, ïa ki nga shoh
Katta nang jam ka jingïaroh ;
Yuda ki sdang ban sei tyrtho,
Katta nang jur ka jingpyrto.

Ki riew pyrkhat ki rwai pharshi,
Ki da kynïw ki da kynshi ;
Hana ki ong, nga dei ka bih,

Ba pynberong ba pynking khlieh ;
Ki ksai jong ka kiba phyrnai,
Ba jylliew kat ki thwei ka rngai,
Shisien ïa ka tiak phi la mad,
La long rynïeng phi la die tad ;
Ïathuh ïa nga mano ba ai ?
Namar jongno la buh tyngkai ?

Ha sngap ho ngan ïathuh khana,
Shaphang ki kam bakhraw jongnga ;
Haba sngewsih nga ai jingtngen,
Phi sah marwei nga pynmyllen :
Phi rit mynsiem nga ai jingshngaiñ,
Jabieng ba luiñ khrek ka tyngshaiñ
Ïa ki nga ai ki lok kyrhai ;
Ryngkat ka shad ka siaw ka rwai,
Katba nang heh synñiang bynhei,
To jngi bad nga sha kut pyrthei.

Ha sngap ngan da iathuh khana,
Ki kam ba kham khraw ki jongnga ;
Ka niam rukom, ka suit ka shor !
Khlem don ma nga ei ban shah shkor !
Kynshreng ki kor ki mawbynna,
'Pepbah 'peprit ban thuh khana ;
Kumne ngi ïam Meikha Pakha,
Kumne ban seng iiti nylla ;
Kumne kylleng pyrthei nga ia,
Kumba la tang u Mynshuwa.

Lada phi kwah shisha ban tip,
Ki kam radbah bym lah ban tip,
Pyrthei baroh, dei ka jongnga,
Hangno patsha ba kat ma nga !
Haba nga dang synshar donbor,
Sha nga baroh ki phai ki shkor :
Ki kyrsiew thiah mynmiet ïa nga,
Bad khlem ma nga ki sngew lynga !
Ynda shi klat kdok ki ïoh dih.
Sha thwei ki jngi la kum ki ksih.

Lada phi kwah shisha ban tip,
Ki kam phylla ki bym lah lip ;
Ale hajan, jar jar ngan kren,
Ïa jingshisha bym lah ban len :
Pansngiat na khlieh u syiem nga bthat,
N'u syiem Khasi ne syiem Bilat ;
Haba nga ktah riewdonburom,
U hiar Nurok, Mynkoi u Jom :
Na ka burom nga ñiat khongpong,
Kum wieh thadsngi, ban ksaid ñianglong

Hajar ki ïing ki jot ki pra,
Baroh ki liat shapoh ñiamra ;
Da pynshah shkor da khan husiar,
Ma nga nga bat ïa ka iktiar ;
Nga tuh kyntang burom akor,
Namar jingbang ba tang shipor !
Ka jingsarong bad jingsngewmeng,
Bad jingkop-pia sharum shaneng ;
Ynda ki ngab ki khih ïor-ïor,
Da shiphew kti phrak nga takor.

Phi dang kwah shuh ba ngan iathuh ?
Ki kam radbah ba la ithuh ?
Wan kham hajan da pynshah shkor,
Ma nga nga dei u ekjakor :
Nga khroh ki khun samla dajied,
Lyngba ki lok ban mad khyndit ;
Ynda ki sdang mad tang shi-kti,
Jingim jong ki nga sliah lyngki ;
Shapoh ki krem ba ïong kin jngi,
Lynter lynti kin kwit lynti.

Kham khraw ban ïa u syiem ki khla !
Bad kham shyrkhei ï'u 'lenpula !
Teng teng nga saw, teng teng nga lieh,
Ha nga ka don ka juh ka bih ;
Ï'u khynnah skul ba un kynih,
Shapoh ki lwer bah ba jyrsieh ;
Na jingkhang ït nga khawoit kti,

Ale ko hep, nga ieit ïa phi ;
Ynda irat u la kyrni—
Nga khum nga teh da ki kynjri.

Ngan ïathuh shuh wan kham hajan,
Lyngba ki rta jlang nga shu kun ;
Horkit hordang wat khlei wat ang,
Kane ka dei ka kam basang ;
Driver ki kti nga teh pynring,
B'un thlun ban bat skhem ï'u streering ;
Nga pynkylla ki rel khongpong,
Ki tei pop pat H'U ba na Jrong ?
Phewse nga dei ma nga ka tlong,
Da bun ki dur nga riam nga phong.

Khatduh horkit wat ïathuh briew,
Ka kam basang, ka kam basniew ;
Hajar ki jhad ki ngop ha thwei,
Balei ïa ki ngan sngewsynei ?
Jingud jingïam nga bang ban sngap,
Shuwa ka um jylliew kan tap ;
Ïa nga ki rwai da jingïaroh,
Hana jingbang ha nga ka ksoh ;
Hato dang don kam ba kham khraw ?
Nalor kine ba la pynpaw ?

———

Kaba kortam aiu ngan ai ia phi ?

Kaba kortam aïu ngan ai ïa phi ?
Ka Spah ngam don, angnud ne phuhsamrkhie ;
Khwan bor u sliang, u ap kmang man ka sngi,
'Riewblei ki len, haiieh ki am dukhi ;
Ko spah shukor, ah jingsngewbha jong ka !
Kylla mulot haba nusib ka twa,
Sha jingthala ka khring ka pynïap ngiah,
Ha palong ksiar lyngngai ban shoh samthiah !

Khñiang bad sarang shen shen ïa ka kin bam,
Pyrthei satlak sha ka ki wiat ki khnam !
Nongtuh pynjot u lah ban tuh ïa ka,
Ko jingkynshew mynsiem ka pynlynga ;
Kaba kortam aïu ngan ai ïa phi ?
Khlem jingdukha phim ïai kmen phuhsamrkhie :
Pyrkhat ka ngam sha ki thwei bah jingstad,
Jubab nga ïoh ba riewkhraw ki ïai wad.

Dohnud jongphi ko khun to plie ha nga,
Wat shong lyngngeit ha pneh ki jingthaba :
Phlang itynnad tang shiphang u ïap stai,
Jingim u briew ka maian ban batai ;
Jingtip ka Tlong ba sei bainong bathiang,
Kum umpohliew ba shngiam ba pynjah sliang,
Bor sharyngkuid ka thawdur ïa u briew,
Katta phi trei, aitet ban san ban kiew.

Ong mano-re, ka spah bad ka jingtip,
Kim lah sah-lang, kawei hana ka lip ;
Jingtip nga ong, ka spah ba kordor eh,
Ka plie khyrdop, ka bthat saikhum saiteh :
U syiem patsha, ïa ka um shop khajna,
Nongtuh um tuh, um lah pynjot pynpra :
Phim siew baikit, kim lah shop bai musul,
Kam don jingkhia, shaphrang ka nang pynshlur.

Kane keiñ Khun, kaba kortam ïa phi,
Kam shah horkit, ïa phi ban shong kli kti;
Kat nangpynlut, katta pat ka nangïar,
Aisut phi ngain, katta jylliew ka par;
Hangno ka spah ban ïa nujor bad ka;
Hangno ka kut ki pud ki sam jong ka!
Katba nang tiei katta nangsan nangplung,
Kum u diengsoh harud ki wah b'la thung.

U Sohsyiem Kynsai

Haba Mariang ka thmu kilan,
Ba un nangkiew—
bad b'un tip briew;
Haba ka khun ka mur wandur,
B'un tiei ka kam bakhraw bashlur;
Haba ka thiang naduh dohnud,
Ban sei Sohsyiem ba kynsai lut;
Ba peitthei kan pyrto ïaroh,
Peit-tnuh kumno ka khñiot ka shoh:
Da kti bakhlaiñ ka pynjanai,
Ba thylliej briew um nang batai;
Haba ka jied kyrsai pura,
Ka shniah ka stah wandur phylla;
Ka phrang janai, ka saiñ nylla;
U khiew khyndew, ka ka sngewthuh,
Dohnud ka pait! Ka kyan peit thuh;
Tyngeh ka khun, pynban um kheiñ,
Ka loit syrdoh, sha thong ka peiñ:
Ï'u ba ka mon, ban pyndon kam,
Na ahor ktieh ka piam ka tam;
B'un sei bor bah, bad mon ba jwat,
Ka tip balei ïa u ka wad.

Haba ka kwah ban pyndonkam,
Ka pynkyndeh—
Ka tied tyngeh ;
Ka khreh ka khrum shu jarawaiñ,
Sha ka Lawei ba un tyngshaiñ :
Ka shut ka khut ka tem b'un mlien,
Ki pad jingstad ka thew ka shin ;
Na tlong dohnud, kwah b'un phyrnai,
B'un san Sohsyiem rangbah kynsai ;
Sha ka Lawei ba un pathai :
Suki ka khreh da jingsianti,
Ka shoh ka dat kam ju aili :
Ha jingpait lieng, ki shkor ka sam ;
Ha jingduk ksew u da tasam :
Ha aporta bynñiew ka phon,
Kumne ka sleh, ka shap ka shon ;
Hala thapniang jingstad ka kdup,
Hapdeng ki dew ba wan taplup ;
Ka sei ki sap, pyrthei ban paw,
Na khuiñ ummat rupa ki jaw :
Wat la la shop ka tngam marwei,
Ko Mawlynnai phi don haei ?

Haba ha khriang u shoh samthiah,
Ïa u ka tied—
Ba un kyndit ;
Ha jingrangli u shong dukhi,
U ud bynñiaw, ko pap sepsngi !
Khnang ba khubor n'U Blei kan sam,
Bad ba ka lah ïa u ban lam ;
Thik ka bikai, biang biang ka btin,
Ïoh ba u ur, ka ït ka shin :
Ki jingpyrkhat ba khraw ki phuh,
Wat la ka jwat ba un sngewthuh ;
Bor jingïai shah ha krung ka bsap,
Ïoh ba nongshun ïa u ki lap ;
Ka btin husiar ba un nym hap,
Wat la nongshun speh ki pynap ;
Khmih jingthmu lypa, phylla barieh,

Lyngba syi tap ba la buhrieh !
Hangno ki kut ka jingshem phang ?
Namar jong u la buh kyrpang !
Ba un peiba ki jingjylliew,
Bad syrtap phngit ka dohnud briew :
Nangne sha jrong un thwat ban kiew.

Haba Mariang Sohsyiem ka sei,
Uba nylla—
Uba phylla ;
Lyngba ki btiap raieh ka phrang,
Un ïaid ha ban da prie umksang ;
Sha thong jingkhot kaba shaneng,
Lynti babtuit, lynter ka sneng :
Ka tarajur, thik biang pa biang,
Ka tied ka ther halor u rniang :
Haba ka kwah U Syiem ban sei—
Bad dulan bneng ïa u ban tei ;
Da kti baeh ka kilan met,
Wat la u jrem, un mareh sted ;
Da 'tien pyntngen jai ka syrpai,
Lyngba ka miet ka ai jingshai ;
Haba jingmut ka dum hi wit,
Ïa u kam koh, ka nangkhyrwit ;
Haba teng teng u noh-mynsiem,
Hapdeng sohsat syrdoh jingim,
Ka kren pasiaw, jar jar ka khroh,
Jingkhot ka thong, dei ban kynjoh ;
To kieng atiar, syngkai panpoh.

Haba Sohsyiem kynsai ka sei,
Uba pura—
Uba shisha ;
Bad mon bajwat b'la saiñ nylla ;
Bad bor lade ba tem jingshla :
Ka btien jai jai, ka khroh lyngngai,
Ba mynsiem swai ka nang ban rwai ;
Ban ther tyngeh sha kut ka thong,
Mynsiem balwet, ka rab sha jrong :
Ka buh ka khlaw ba un shyrti,

Ri shyiap baïar bym kot ïohi :
Mynsiem bashlur, shaphrang ban tur,
Bunsien ban ur, na trai ban pur ;
Kumne ka sa ñ Sohsyiem kyi sai,
Ha snieh pyrthei ba un phyrnai :
Ka phrang shuh shuh ba un sngewthuh
Ka pakhang lum, khnang ba un phuh.
Jingjied bakthang, la hap ban jied.
Ryngkat ka ïeng bad 'rangdajied,
To kiew sha kliar, ne ngop sha thwei,
Kam pher ka ong, la sah marwei !
Na pdeng kine, men jied kawei.

Haba ka kwah ban pynlehraiñ,
Ka pyntyisaiñ—
B'un kyllon jraiñ ;
Jingïatip lem ka pyntyndep,
Ha ki jingriam ba un ur klep ;
Ka jingshemphang u tied pynpra,
Ka bsap da buit sianti thawsha ;
Ba u'n kiewskong h'u 'langtylli,
Kat sha ba phai un kwit lynti ;
Ka ai jingstad ban Pynlaitnwir,
Shapoh ki thwei dum ban ïaid-wir
Ka sliah pynpra bor jingshisha ;
B'un piam ahor bah ba kynsha ;
Kum sim laidieng, un shang makia,
Ka bishar hok ka lwet pharia :
Haba jingsuk ka syrshar khlaiñ,
Da jingawri u shad talaiñ :
Haba ki lok ki shem sngewbha,
U tsuh ka bih ban pynbakla ;
Irat s'ñiamra, thwei jinglehraiñ,
Ka jingbishni kan dong kan daiñ.
Dohnud kan pait, daei un spaiñ !

Lynti jong ka kiba phylla,
Pynban ngim lah ban ïaid bakla ;
Syrtap maïan la ngim peiba,
Kum 'langmatlah tare ruma ;

Ynda ki kjat ki pdung ki phler.
'Nam-brap runar ki sam ki sher ;
Mynsiem bashlur ka rah sha jrong,
Ka spaiñ ka teh ki kjat ba mong ;
Mynba ha tmier ka riat sham sham,
Ba la kut lad, shano ban jam :
Haba marwei phi ud phi ïam,
Haba nusib sha snìew ka lam,
Bor bah na Neng ka wan ban tan,
Da kti bakhlaiñ ka thnah ka shan :
Ba phin kyllon horkit hordang—
U ïoh kabu kaba kyntang :
Ba jingshah jop ki wan byrngem,
Ki kti basbun jong U Phin shem :
Mynba ka ri ha jinglong mraw,
Kynjri baskhem ka bthat ka law ;
Haba lynguh ka kyoh ka shla,
Ka sei ki riew-ieit-ri nylla !
Ia la jingim ki kloi ban pha,
Duwan jong ka ki ai sngewbha !
Kumne Sohsyiem ka saiñ wandur,
Ka sei ryngkew ki 'rang ïa-tur ;
Ba ka pyrthei, ïa ki kan tip,
Ka nam ba-im, junom kam lip.

Kshaid Sunapani

Kshaid Sunapani, rymphum weibriew pha wiat,
Halor maw bajngum, patied ha shiteng riat ;
Ha dum ne ha shai, pha risa hum khlem wai,
Khnong kyllaiñ khongwaiñ, thwei mawrymsong khlem btai :
Khlem thait shaw pha rwai, Lyiur Tlang, Pyrem Synrai ;
Sha pha dohnud kliaw. b'rabor ka thiah ka phai,
Sngewsih ne jynjar, khuslai kyrduh ne thngan ;
Ki her lngaid ki lwait, sha pha kim nud wan jan ;
'Ertemon tesi, lyngngai kaweh ka beh,
Dohnud khun bynriew ; ha rngai ka peh kyndeh,
Ï'u Myllung b'un ngam, jlang sha trai jingmaïan ;
B'un mih paw pyrthei, ryngkat sur ramïa ba jlan.

Rukom sim bun jait, sur kynud sngewtynnad ;
Thapbalieh ryngkat, ki khor ki khriam ki shad ;
Ngap-lwai na syntiew, wung ki her sympa maw :
'Tiew-dohmaw wei briew, u shong hapoh Sakaw ;
Samla-thei sotti, kum syngkai bamon ha thwei,
Khwiap ki swait bam lyer, lyngngai na-wei sha-wei ;
Khmat ieit phuh rymmuiñ, Paro tlem kum ki blei;
Bad phi te ngan jngi, sha pad ki kut pyrthei :
Ryngkat lam ïa nga, sha Hynñiew sohmyndur,
Hangno ba phi don, nga hun kan pher aïu !
Pyrthei khlem ma phi Ka Khlaw kyrjah tasam ,
Sngewsih ne sngewbha, shata ryngkat ban jam.

Shkor kyndiang pha sngew, Sha jngai pha shat ki khmat.
Pha kan kuman jlang, phang ang wat tang shi wat ;
Hamsaïa ramïa, arsut ki khriang pha kit ;
Hei ho nam pyrto, ban khlei te ym ju bit ;
'Tien saiïong saisaw, ki pulit juban ksiar,
Pha shoh pynbaïong, bunsien de ngir-li-ngir !
Haba lyoh jingdum, sui ka lait wat tap lup,
Ka khat blei ka kheiñ, ha pha khatduh ka kup !
Ko Sunapani ! baroh ñiur sohpailen hap,
Jakhlia iwkhong sat, lati pha kit khlem sngap !
Pap kynsha rynjaiñ, pha kit baroh ka Sor,
Khlem khñium thait ne lwait pha rong pha bah khlem dor.

Ah ba ngan da lah ! Katno kum pha nga kwah,
'Ti khohruh kyllaiñ, jingim ban beiñ pyrshah ;
Ban bah bhor kren beiñ, ñiur soppailen khlem wai,
Jingshai ba nylla, ri ban theh khlem tyngkai :
Suna noh rymphai, ki lhuh kin krih kren briew,
Lada jingmynthi, ka synshar ha u briew ;
Tang u 'Tiew-dohmaw, ba phuh ha synrang maw,
N'rngai kynjah ki por, un kyrsiew pynkynmaw :
Ko Diamond baieit ko Khulom ksiar to pyiar,
To king keiñ ïa nga, sha kut ki thwei ba ïar ;
Kumba k'kshaid Suna, ïa Sor ka pynshai phar,
Ri ba ngan da lah, ïa pha ngan pynphngaiñ kdar.

Ym don Por

Ka Por ka her ka mareh stet,
Sha thong jingim wia-wia ka phet ;
Shadien ka klet, mian mian ka jam,
Kam sngap ka khroh, kam tip ka ïam :
Man ba dohnud ka tied tok-tok,
Ka jingmaham bangiew ko lok !
Jingim ruhshong-bynda badum,
Shijam 'byrhuiñ ka ranab lum.

Ka por ka her ka lyngkot eh,
Kynrei ki kam ngi don ban leh ;
Ki lum bajrong, ki thwei bajngum ;
Ki kshaid baïar, ba noh rymphum :
Sawdong pyrthei ngi dei ban her,
Rukom ki ri, ki briew bapher ;
Ka por ka her, jingim lyngkot ;
Baroh ban klun, ngim lah ban kot.

Ka Shalyntem ka por ka shad,
Ka khun wandur, jingim ka pad ;
Bor-bah ngin sei, ngin ther tyngeh,
Lyngba ki dew, kamram ngin leh ;
Kyrdon ka nam, shaphrang ngin tur,
Ngin beiñ ka lwait, mynsiem pynshlur :
Katba ka por, kam len kam kiat,
Shi ryngkap khnam, sha thong ngin wiat.

Ka wah jingim, irat ka tuid,
Arsut rashing, ki maw ba btuit ;
'Erlangthari jingeh bajwat,
Bunsien dohnud jong ngi ka kad ;
Sha kut ka thong, l'u khnam ngin siat ;
Hapdeng ka thma, nusib ka wiat,
U briew ba tip ka dor ka por,
Ka shong ka spah, bym lah kheiñ dor.

Iano phin kynnoh pop ?

Ki hamsaia, ki antor, ngi sngap ngi ïai pule,
Dohnud ka ngiew ! ki jingjia ; bamsap pynïap lute !
Ha lyer ki her, ha radio ; man sngi thoh kot khubor,
Jingsniew ka stet, mih ñiangkhriat ! Dung set kyllut ki
shkor !
Ngi thap shadem, ngi ïam-rem ; ngi tei pop ïa ka por !
La pap u bynriew, wow ko blei ! ka pateng ba synjor :
Ba thungbaji, iaid khongpong ; khlem kheiñ ka nia ka
sang ?
U Puknibhur, sawkuna : ka sniew ka smeh ba bang !
Ngi la ju khan, ju duriap ; balei kumne ka jia ?
Da hok lade, ngi pharep, bad kynton pop khlem nia ?

Ngi ksaid pisa, jnang jingmut : mano ba shlan ba nud ?
Ka snam jong ki, ka ïai ïam ; ha khlieh jong ngi ka ud ?
Ngi khuid ïa tngit, jingpynshoi : ngi pha khmat ki lynti ?
Tang jingthala, shoh thame ; ïa ki ngi pun tanti,
Kyrhai peisa, ban thied rneng ; 'ani sang ïaid thylli' ;
Ban pynsyrwa, por kyrhai ! 'sangsot ki bapli ! '
Ki kot Cowboy, ki romance ; ryngkat ki dur thawsha ;
Ia la ki kren, ngi ju thied ; 'ieh tang myllen byrngia,'
Khlem da phohsniew, ki pur-thrniang ; khawiang ka shoh
tyndep,
Irat bad mian, ha sohpdung : la ka kam ki trei dep.

Ki cinema, wow ki film ! Bym da nud peit ka khmat,
Ki khlong jingbha, jar ki krih ; hapoh ka pynpyrkhat ;
Ngi am dukhi, kot bymman : pule shi miet ïa shai !
Ani jingbang ! Khun bapli ; ha jingthiah thiah lyngngai !
Ki 'tien sting thew, ngi ju kren : ki siat phiak kum ki
khnam ;
Sohpdung jingim, beit ki tak ; jylliew jylliew ki ngam,
Kumta ki ngam, jar ki jah ; ngim tip shano ki ngam,
Tad paw ryngkew, kum dew rkhiang ; b'la trei dep la
ka kam,
Na Rympei blei, ka speh lung ; ka shlem ba saiñ pyrthei,
Kumne ngi thum, ngi tanti, la khun shynrang kynthei !

Ei ngin tei pop ? Ïa lade ? Kam long kaba shisha ?
Ki khun khynnah, ki thoh kot ? Ki ber thiat ha u khra ?
B'pynshat khawiang, pynbaïong ; pynkulmar ïa ka khlieh ?
Ne iwai swangki, har jukom ; ki sur kynthih mastieh :
Ba pynlyngki, Pynbaji ! Ïa dohnud sngur ba lung ?
Jingpyrkhat jngut ! Ki pynpyut ! Sha thwei u Jom ban thung ?
Pateng b'iriang, oh bunsien ; ngi ïeng kyrbeh pynrem,
Shano kan lam ? Khun tamsneng : kumne ngi ju byrngem.
Kaba sngewsih, hoid ka long ; ban khlei ïa jingshisha ;
Ka jingbymman, ka pynkha ; ka juk ki riew kynsha

Ka Lynti Ka Jingim

Ha khmih Latara, Kshaid Nohkalikai ;
Kumno ki thaw thwei bad khriang ba iymphai
Ka ngam ka pyrkhat, ka kyan ka mynsiem ;
Ka lynti jingim bad ei ban pyns'riem ?
Ka Wahbah ka thwet ka thnam ka kyrhuh ;
Ka sam ki lum bah, ka krang ïa ki lhuh :
Arsut ka risa, ha ranab rashing :
Ka beiñ ïa ka lwait, beit sak sha la ïing !
Ka tuid ka kyllaiñ, ka kmen ka sawa ;
Mian mian ka da par, ri thor wah rupa !

Ka lynti jingim, ka khim ka kyllaiñ ;
Ka tur ki raieh, dew phalok ba khlaiñ ,
Halor jrong mawsiang, tyrsiang sop-pailen ;
Jam phikir husiar, ïoh btuit syntuid blen :
Ka wah kaba ïar, ka krang ïa ki thwei ;
Jingim pleng ka dap, da khuiñ ba shyrkhei !
U bseiñ ba par sor, halor jrong mawsiang ;
Pukni ha sahit, u pyiar la thapniang :
Lah mo ban ïohi, 'dien bseiñ 'ti puki ?
Ei ba sngewthuh shai, ki maïan pharshi ?

Kyrthlap shad u klew, tang shu phreiñ ka sngi :
B'u kynmaw hir-hir, iiñg dulan paki !
Langwarku shem pap, ba ud noh mynsiem ;
Kyñmaw i'u rynñiaw, ba ieit ka thung syiem ;
U ïap-ler u dkhan, ba ka shad ka dkhoh,
U ngam sha trai kdait, ki daitdoh ki khmat !
U kui ba shah knieh, waitl'am h'u pyrthat :
Tei jingkieng leit rud, ïa bneng ban ryngkat !
Kumta ha ramïa, jingim u bynriew ;
U dem u pyrkhat, ban kiew Lur Tynriew !

Ka kshaid ba rymphum, ka buhrieh l'ka khmat ;
Halor maw ka phriang, u ñiuhkhlieh ka thad :
U lyoh ba marwei, u wir ha sahit ;
Lyngba ki 'lawbneng, ki kjat sngi bashit :
U khlieng ba peit siar nalor jrong mawsiang ;
U ïeng lyngngoh dngeng, marwei u sngewphieng :
Nir-nir pukni syiem, u jurip khyndew ;
Shano don met ïap, shata phiak u thew :
Ka lynti bajlan, ka jingim u briew ,
U mad u ïashem bad halai u kiew.

Ki kyntien shisha, kim iwbih ne thiang ;
Kyntien ba thiang tam, k'lah pynjah jingsliang ;
U briew ba shisha, um pynheh lada ;
Pyrthei barabor, heh-nia ka thame !
Kiba tip ki lah, ban long ki bym stad ;
Lud ki stad ki jhat, ki dumbuit shem lad :
Riewstad ba shemphang ; um ju kren batip ;
Shah sin prohjyndem, ei u bishar tlip :
Riew khlaiñ kim kop-pia, la ka jong ka bor ;
U kop-pia u kiew-langtylli shipor.

Kaei ka ban ran, shuwa ka da ïar ;
Ka ban ïap sdot noh, ka da plung da pyiar ;
Kaei ka ban jlop yn kyntiew lama ;
Ka ban ringsdot swai, ka ïoh mynsiem sh'wa ;
Ka ban sa kyllon, ka da ïeng rasong ;
Shuwa ban pynjot, da lamwir kiew skong :

Kaei ka ban rat, shuwa ynda thung ;
U ban shah kyntait, u ïoh nam u plung :
Ka dei ka par maïa, lynti ïaid jingim !
U Ta keiñ jingkheiñ, ba biang thik Un shim.
Kaei ka ban tlot, shuwa ka da khlaiñ ;
Shuwa ban kyllon, waitlam ban talaiñ !
Wat tieng la pyrthei, ka kyntait ka beiñ ;
Ka phon tih 'liewlep, khlem daw ïa phi keiñ :
Ki lad lynti phar, kin kah dum kin khang ;
Dohnud la kan pait, kan mong jur kan kthang ;
Wat syiem ne patsha, pansngiat ksiar ha khlieh :
Un dem khohsiew khrup, dohnud arliang k'thlieh
H'ba pyrthei ka phon, ka ap-shrip ka riam ;
Wat noh mynsiem ïan, ïeng skhem ka hok piam.

Riewstad ba shemphang, um long ka atiar !
Ba ïai khring kynpham, lynti btuit ban kiar ?
L'um long nonghikai, ba proh tbit ne nang ;
La ïar k'pud ki sam, ka bor jingshemphang :
U 'riewsniew u trei, kam khraw ï'u khwanbor ;
Atiar ba donkam, ba sule ba kor :
U briew bym burom, la u nonghikai ;
Ne riewsniew kynsha, bym husiar tyngkai ;
Kynton jingbakla, ba rhem halor khlieh ;
Un dambit ki kti, ha slung um lait khih.

Ym dei ka jingstad, i'kiwei ban ithuh ?
Ym dei jingjanai, i'lade ban sngewthuh ?
Ka long khamjem ho, i'kiwei ban bishar ;
Ei pat ban iohi, la u khung pathar !
Ithuh ïa lade, kiwei kin mane ;
Lum bah phin hukum, kynriah bak nangne :
Ka spah b'la buhrieh, hun katba phi ïoh ;
Dei jingim basngur, ba syitok la thoh :
Ba phi don jingstad, kaba palat liam ;
To jop da jingieit, kiwei to ïalam.

Radbah prohjabieng, jingstad ba jylliew ;
La jingkhraw la jong, kin pynpaw syrngiew :
Katba ki dangim, ka khlieh ngon ki dem :
Kum khah rit bapli, 'erkyrthep ka khem :

Ym dei da kumta, ki ïoh nam bakhiaw ?
Ha man la ki kam, kim lip rong ki paw ?
Thymmei jingsngewrit, kpait ba ri lade ;
Hapdeng thiep jingim, dew phaloh theme :
Ha jingtep u ïap, tang marwei u thiah ;
Pynban u ïai im, ri ban kyisiew thiah.

K'ba jingtip nang ïar, jingshemphang nang roi
Rynïeng nang saiñ dui, her ïap duk raitoi :
Ka jingsan bym san, sha ka jingtip blei,
Ka san lehnohei, shen kan kylla dpei !
Katba nang bun jnit, ki kyrdan burom ;
Sop-pailen jingbha, ka hok nangnurom :
Na rympei balung, tei ka duwan blei ;
Ban ïeng kyrbah rngiew, Thawlang ka ïawbei ;
Kiba ap ba khmih, ba ker ba phira ;
Ha pyrthei thala, tang ruh shongbynda.

Ka don thiar baïar, ïa dohnud tlem khuid ;
Bad jaka rieh tngen, wat ïa dohnud ksuid ;
Nang bun aiñ kanun, nang ïai ka ap-khun ;
Jingbishni pihuiñ, nang shlei jingïashun :
Ka don ka jingkhot, na lyndet ki lum ;
pynpra pynkhyllem, kynroh kut jingdum :
Mano ban jubab, bad dohnud basngur ?
Ban thom ki jingeh, bad waitlam ban tur ?
Phi la kieng atiar, panpoh la syngkai ?
Jingïaleh ka khot, waitlam bat tyngkai.

Ha khmih thuh ki wah, ki pyian dew duriaw ;
Kim long ki kynrad, pyntha ban jop thiaw ?
Kam dei jingïaishah, bad bor jinglongrit—
Pyntha ban synshar, ki lum bur ban kit ?
To shim ka nuksa, ba pura paka—
Ba kdew lynti phiak, beit ban kot sha ta :
Synshar ïa kiwei ! Mynleh ran dadien ;
March stet sha khmat, mynleh sah shadien :
Ïa nga sleh umphniang, jingsngewrit synei ;
Ban long tang atiar, b'donkam ha pyrthei.

Ki Shympriahkti

Lyngngai nga ïohthiah, ha thwei jong ka rngai,
Ka beh 'ersynrai, ki sliah jingkhuslai ;
Kyndiang nga ïohsngew, jingïasaid bajur,
Sha ta beit nga thew, shaphrang nga kyntur :
Lymbung paitbah lum, ei ei ngam ïohi,
Nga sah ha jingdum, baroh shaw ki rkhie ;
Mano re hangta, ba basiaw ha nga ;
Nga tur beit shata, hapdeng jingphylla :
Ki Boit rit ade ! Ki ia shong durbar ?
Mynsiem ka aste, nga sani bishar.

Pyllun sawdong shong, harud lyngwiar dpei,
La ki rong ki phong, ki nia ki ïa sei ;
Nga bniah nga puson : ym dei pleng ki Boit,
Shympriah kti pariah, sa-tdam ma lymboit !
Hamar ba dang khluit, ka ieng kynsan thuit.
Ka 'Tikmie lymbuit, ka dom ka kynphuit :
"Nga dei u Ramhah, mano ban kyrngah ?
Marwei ieng rangbah, ki jingeh nga bah :
Phi ki khñiang ki puit, aïu phi sngewhieng ?
Jingkhlaiñ bad ka bor, ka burom u briew,
Khlem ka um don dor, u long khunbynriew."

Baroh ki sngap jar, ki bat la ki tmoh,
Shano kan sa par, ki sngap ki lyngngoh ;
Nangta ka 'Tidew, khlem jingriej sngewphieng,
Ter ter ka da kdew, ki nia ka pynïeng :
"Jingkhlaiñ kam larkam, khlem don de ka buit,
Jingstad kaba tam, la lynti ka btuit ;
Syiem Sheba donnam, Solomon ka wad !
Ka kam ki lawbah, jingstad ba kan mad !
Ki pateng nga btin arted ban ïalam,
Ban im ka kyrteng, ban sah de ka nam :
U hati bakhlaiñ, diengbah u jynrad,
Mahut u talaiñ, u dei u kynrad.

Nangta ka 'Tideng, ka ïeng ban saitda,
Ryngkat ka sngewmerg, ym don kat ma ka ;
"Jingkhlaiñ dei ka bor, jingstad ruh kumjuh ;
Mano ban ñiewkor, ïa ki lah ban tuh :
Nga dei jingbha-briew, ba pyrthei ka wad,
Phi lah ban bynthiew, k'oi eh pat ban ngat :
Ki sviem ki patsha, ïa pansngiat ki pha,
Kliaw liaw tang sha nga, ki wad sngi synïa :
Ki ngam lieng ïapom ki jot ki Hima,
Ha ban da lko thiaw, ki sliang tang ia nga.
Jingkhlaiñ bor shukor, hangno kut jingstad ?
Jingbhabriew shipor, pyrthei kan ïai wad.'',

Hangta ka 'Tispah, kam sngewlah shah shuh,
"Jingbhabriew ringpah, jingstad ka wan nguh ;
Ko khmat ba bhabriew, ko khun ka sohs t ,
Pha iaid siew shipor, h'u sbai pha die tad !
U Klaiñ bor u wad, kum 'keirang wah duid,
Ryngïeng la kan pad, ummat ruh kin tuid :
Nga bat u shabi, jingsngewbha baroh ;
Ki kwah te ban plie, nga thiah ki kan khroh ;
Nga plie ki khyrdop, baroh phar ki ngop ;
Ïa nga phi wat kop, nga bat ka jingjop."

Khatduh ka 'Tiduh, shi kyntien ka khlei ;
"Jingkhlaiñ ngam sngewthuh, jingstad lehnohei :
Jingbhabriew rongphong, ka spah shetshukor,
Phyrnai kum palong, shen shen du ki tlor ;
Ka spah nga ngam don, la duk ksew nga suk,
Jingbhabriew kam phon, ïing traw nga im suk,
Pyrthei ka ïai sliang, maw duwan ki tei,
La nga bieit ne tlot, sniewbriew bad duk ksew,
Nga ïaleh ban kot, Spah-kor nga kynshew :—
Phi jan sha lade, phi hun bad pyrthei,
Nga jngai na lade, ban jan sha U Blei.

Khlem Jingkynmaw

Ki kshaid ki kmen, kaweh lyngngai,
La shit ne khriat, Pyrem Synrai ;
Rymmuiñ ki wiat, kin tip ka khriat ;
Lymne ka Lyiur, ba jlep ba shit :
Tang ngeit ka poi, ka por Synrai,
Ki sla ki sliah, baroh ki stai ;
Ki tnad ki klet, ki sla jyrngam :
Jar jar ki im, khlem thnum ne ïam.

Ki Kshaid ba ïar, ba noh rymphum ;
Arsut rashing, ki thwei bajngum :
Shano Pyrem, kaei ka Lyiur ?
Lyngngai ki phriang diar la ki sur ;
Jar jar ki im, khlem jingkhuslai,
Ki win ki them, kat shaba phai ;
Halor Mawsiang, ki rkhie sahuh,
Myntlang jar jar hapoh ki lhuh !

Sha nga ki sngi, ki thung thapniang,
Ki ktik ki krei, ki paw ki phriang ;
Napoh dymmiew na pdeng ri khlaw :
Ki dak tyngkreiñ halor u maw,
Dohnud ka diaw, ka ksaid pisa ;
Ka piaw ka jngut, ka dieng ïaptnga !
Hapdeng 'lawbah, u Klew u ïam ;
Sha tyngkong sngi kumno ban jam.

Jingmong ka jah, sohkhliang ka sah ;
Ym don dawai dohnud ban tah ,
Ka panshandi dngong ap phira :
Nangno u mih u Mangkara ;
Jingmut ka lwait shapoh ñiamra ,
Hapdeng ñiur ñiur ka khih pisa :
Nangno ban lap syrwet dientrai ;
Ani ka dei pynban ka rngai.

Kshaid ba rymphum, pasiaw ha nga,
Bad phi ki dieng to kren ha nga ;
Kumno phi kmen baroh shirta ?
Ym dei phi klet ki jingkylla ?
Ban hun kum phi katno nga kwah ;
Lyngba jingim ba lwait ba jrah :
Ka jingpalei mynsiem to ai,
Kam pher shano nusib ka phai.

Tang kane nga kwah

Ai ka jingim ba nga ieit laitluid,
Ba tuid na krung ka jingim Bakhuid ;
Kum umpohliew ba iai kyrsoi sngur,
Ba krang ki lhuh, la khohruh ka jur ;
Ai bneng ïa nga, kaba kmen sha jrong,
Bad khlur phyrnai, ryngkat lyoh bun rong .
Ai ngan thiah suk, la ri khlaw kynjah ;
Bad jingjar-jar hangta ba ngan sah.

Dew-langthari, ki kyrhuh ki beh,
Tyllep jingim, ki da thom tyngeh ;
To ai pyrthei, kan pisa lynga,
Kan wad mawjam hapdeng ki jingpha :
Ka spah ngam pan, ne buh jingkyrmen ;
Pyrthei satlak, k'shem jinghuh jingtngen ;
Nga wad ka bneng bad jingsuk jong ka,
Bad lynti bneng ha slajat jong nga.

Ka Tlang ba pjah, la ka shoh ïa nga ;
Lyngba ka miet, jingïaleh bad thma ;
Mynsiem ba kmen, jar jar ka pasiaw ;
Lyngba pyntha, ummat ba sngewdiaw :
La kem ka khriat, la thot thot nga kiuh ;
Ki lok ki phon, a'sut ñiamra ki ïuh !
Ngan phai dien lei, la ïoh ne la duh !
Ne jingtakhuh, jngai ki dang kyrhuh.

Ai kin tangen, mynta ne lashai ;
Sha 'liewlep dum, la nusib ka phai ;
Spah nga ngam pan, ne buh jingkyrmen,
Mynleh riewblei, tasam ki da len :
Kane nga kwah, to shah ha syndah,
Pyrthei ka phon, tang bad Me ban sah ;
Nga wad ka bneng bad jingsuk jong ka,
Bad lynti bneng ha slajat jongnga

Ai ka jingim ba nga ieit laitluid ;
Ryngkat pyrthei, maw-lynti ba btuit ;
Dohnud ka pait, nga spaiñ moramot ;
Nongshun k'paring, shatei tak ban kot ;
Kane nga kwah, to shah ha syndah,
Khwan-bor ka ñiom, tang bad Me ngan sah
Nga kwah ka bneng bad jingsuk jong ka ;
Bad lynti bneng ha slajat jongnga.

Nga ieh noh shadien

Nga ieh noh shadien, ki kam ka mynnor;
Jingbymhun jingmeng, 'tientohmet 'tienkhor,
Jingsarong buaid, jingsngewstad shapait :
Ban kynting arted, shaphrang thiaw ban ïaid ;
Jingkyllon sohsat, jingduh jingkyrmen :
Ai bor ba ngan tei, kut baneh baskhem ;
Lama ka jingjop, kham shajrong ban rah,
Jingïaleh ka jur, ban kyllon wat shah.

Jingduwai baroh asa khlem jubab ;
Jingkit ka kynton, bad mynsiem ka dap ;
Halor ki tyrpeng, khlem da phai sha Me,
Ha lynti jingim, ba khongwaiñ thame :
Tang liak nga ïohi, jingshai ba thaba,
Kum umjer batngen, ki phalang ha nga :
Ban kynmaw ngam kwah, shaphrang nga ïai phet.
Nga ieh noh shadien, baroh nga la klet.

Nga ïai mareh stet, ïa dak ba ha khmat,
Jingkyllon ringpah, diengpyngkiang khanglad ;
Pyrthei bad ki rong, itynnad ki long,
Tang ka madan thma bad jingïaphet thong :
Pyrthei la ngam tip, ka mut aïu ha nga !
Jngai kylleng nga wir, jingmeng ka sylla !
Lymda Trai U tei, l'nohei phi seibor,
Nga ieh noh shadien, ki kam ka mynnor.

Ha sngap ka jingkhot, na lyndet ki lyoh ;
Ka khroh ka pyrto, shane ale noh ;
Ha rngai nga jubab, da jingkmen sngewbha ;
Ban pdiang ka pansngiat, ba la khreh ïa nga :
Sing samla kin kiuh, balei ngan kyrduh ?
Eriong beh kyrthep, ki dew ki kyrhuh :
H'u Mawsiang baskhem, nga buh jingkyrmen ;
Ki kam ka mynnor, nga iehnoh nga kmen.

Arphew-na-ar

Ngan nai burom ka spah ka nam,
Ban lei ban ïar ka pud ka sam ?
Arpher-na-ar jinglong samla,
Palat manik ne moiñ paila :
Jaiñspong jaiñkhor, ïngdong b'la dor,
Ban lei burom ka khmat b'la tor ?
Syntiew ïapstai, Umjer pynrem—
Kam don dawai, tang ban pynstem.

Pansngiat ha khlieh kynshreng ka ïeng,
Ban lei kyrteng wei briew nga phieng ;
Ka khlieh tyrdum, ka dak ka Tlang :
Nga shong pyrkhat dohnud ka ktbang :
Arphew-na-ar jinglong samla,
Ha pad pyrthei don sha kum pha !
Kat sha ba phai dap jingsngewbha,
Jingmut ki jngi ha thwei rupa.

Jinglong samla, ko sngi bakor,
Burom bad spah kim lah nujor ;
Ki shong kynrong sumor sator,
Ki duh ka bor arsut ki tlor :
Jingmut ki jngi kum jingphohsniew,
Hateng ki ngam ha ri dymmiew,
Teng teng hapoh ki krem bangiew,
Hangta ka ud, ka ksaid wei briew.

Da khmat basngur pyrthei ka shad,
Syntiew ki wiat, plung itynnad ;
Lyngngai ki tuid ki um rupa,
Ki Pakhaslew ithamula :
Lada burom, sha pha nga phriang ;
Tang ban sawa ka sur bathiang,
Napoh ka shlem dohnud barhem,
Jong i ba ieit ba nga la shem.

U Kamar

Hapoh syrngiew ba kyian diengjri,
Kamar dem diap baroh shisngi ;
Tiang-tiang tong-tong, halor u rniang,
Sawdong ki her ki sur bathiang ;
U bnai u lung, u bnai u ngen,
Dohnud ka kmen, lynter u tngen.

Te mlon u ksah, pura u khlaiñ ;
'Ñiuhkhlieh raphum, ba kdor bathaiñ ;
U trei shitom, da umsyep hok,
U khih kamai da la ka hok ;
Hano hano um ju shahram,
Shisur shidur, u trei u kam.

Ki sngi ki wan, ki sngi ki leit,
Ym don lashai ym don lasyit ;
Kynwo pyrsat, u rnga barhem,
Ban ih u nar hapoh ka shlem :
Ym don shuti, ïewbah Ïewrit,
Lynter ka shlem, ka rhem ka shit.

I shlem ba tdem, ba sop d'u pring,
Bad mthun ki rben ki jaiñ jaing :
Mohkhiew lyngka, waitbnoh waitkhun—
Ka napkhylliap, ka waitlyngngun ;
U ïeng kyrbeh d'u tyrnem heh,
U mur h'u rniang, u tied tyngeh.

Da kti ba tbit, u mur u khet,
U prohjabieng, thir-thir u stet ;
U trei minot, um ju buhteng,
Ñiar eh ka kam ka ban sahteng ;
Umsyep ka tuid na khlieh ha kjat,
Mynmiet ha pneh ki jingpyrkhat.

Ha por synrai, u mlien u brai,
Ha thwei ban tong ki shyrsyngkai ;
Manba ka wah ka tuid shaw shaw,
Hapoh ki thwei ki synrang maw ;
Jingmut jong u ki her sha rngai,
I lok h'jingtep, I thiah lyngngai !

'Temon tesi lyngngai ki beh,
Kam lah syrpai, dohnud kyrdeh ;
Lawei ki sngi, ha khmat ki shai,
Jingmut ka ngam sha thwei ko rngai :
Brep brep u mmat, kyrsoi ki jaw,
Haba kumne, thiek u kynmaw.

Sngi Robibar, sha jingïaseng,
Ki khun ban sngap jingrwai jingsneng ;
Kyndiang shah shkor, jingkren jingrwai,
Ki her jinglwait jingthait jingbtai ;
Dohnud ka thung, sha kpep lawei,
Bam kwai lyngngai, ha ïing U Blei !

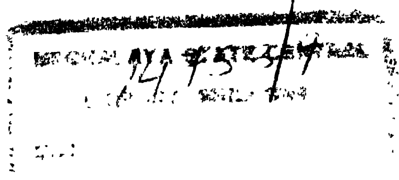
N'u pait nongrwai, ha jingïaseng,
Kyndiang jingrwai I khun bapdeng ;
Rwai syiang bad la dohnud bakmen,
Mynsiem jong u, ka suk ka tngen ;
Jinglwait mynsiem ba u ñiewtang,
Na thlong ki kie, ki sur babang.

Ryndang baum, I khun ba rwai,
U pat ki shkor, ki sngap ha rngai ;
Thik kum ka sur, I kmie ba rwai—
Ryngkat angel ha paradise !
U paitdohnud, u ksaid khuslai,
I lok h'jingtep I thiah lyngngai !

Ki ummat kthang, na thwei ki jaw,
Haba kumne u pat kynmaw ;
"Ko khlur jongnga, thiah suk lyngngai,
Hangta ngin sa ia shem khlem wai :"
Da kti ba khañ, ummat u ñiar,
Kyrsoi na thwei i ki jingpyrkhat.

Jingtrei jingkmen bad jingsngewsih,
Lyngba jingim, u trei u khih ;
Baroh shisngi ki kam pyndep,
Janmiet ka shlem u khang khyndep :
Kumne u khih, kumne u im,
Mynmiet lyngngai, thiah suk mynsiem.

Kamar baieit, nga ai khublei,
Nuksa me buh, kam lehnohei ;
Kumta ha shlem jong ka jingim,
Ïa ngi yn mur, nusib ngin shim ;
Ha man ba tied, ba khun wandur,
Jingmut barhem, shaphrang kin tur.

Sa Shisien pat Sha Phi Ngan Her

Shisien na tmier Sunapani,
Liak nga ïohi k'wei pat ki sngi ;
Katba ha thwei, ki kshaid ki jngi,
Ka siat ha nga kum ka pharshi :
Napoh ki krem, jar ja ki kr[illegible],
Sh[illegible]phang ki sngi ka Sohlyngn[illegible] ;
Kumta ngam tip shano han ja[illegible].
Shapoh ki krem ki khriang ki lam.

Kumba ha suiñ u lyoh u tap,
Ka jingsngewsih ka siat '[illegible] ;
Ki paw kyndiang ki sngi b'la leit,
Kumba ha suiñ u shad u K[illegible] ;
Kumta nga siang diar la th[illegible]ang,
Shapoh ki kpep ba nga ju s[illegible] ;
Shapoh ki sngi jinglong [illegible],
Shuwa ban jam jing'ong [illegible]ah.

Ki sngi b'la leit, ki paw [illegible] ;
Ha puoh jo[illegible] ki ban sho[illegible]ngai ;
Ki Sohlasaw, ki Sohot khlaw.
Ha trai Laknar [illegible] M[illegible]wpay[illegible]aw ;
Kyrkhia Din[illegible]ong, ki pa[illegible]pu[illegible]w,
Na [illegible] ol[illegible] krih pynky[illegible]aw ;
J[illegible], Kyrk[illegible]w K[illegible]riang ;
I[illegible] p[illegible] i do[illegible]ud, ka [illegible] ka sliang.

Katha ka ksha'd ka nangsawa,
K[illegible] jar ka jingpyrta ;
N[illegible] ha khriang ki s[illegible]r syngkai ;
Ki kjat ki jam sha Nur Dinai :
Katba sim khar ki ïa lehkai,
Mai wei marwei nga ksaid ha rngai ;
Ynda ki ding ha Sor ki shai,
Jinglong khynnah baroh lawai !

Ki wah bakmen, ki ïai sawa,
Ha Nur Dibai, ha ri Jyrkha ;
Kum Panshandi ba dem 'Lorkhah ;
Ï'u Mangkara dik dik ka kwah,
Ka tdem Daiñthlen, Nohkalikai ;
Na rngai ki por ki wan sympai ;
Nga [illegible] Lum Jyrteh,
Nga i Khapuar aisut ka theh.

Kshaid Nohsngithiang bad Latara,
Hapoh jongnga ki [illegible] ki pra
Ki Pakha Slew [illegible] Mawiew,
Sha jngai ki sngi [illegible] ki kdew;
Ko Umjarem ko [illegible] la!
Ngam tip [illegible] phla,
Lyngngai [illegible], ki [illegible]ngewbha,
Jingduk jing[illegible] long 'nen danda.

Katba nangsan, [illegible] ganghah;
Jing nut bapron [illegible], kham skah;
Ka k[illegible] sngewthuh,
Biria khynnah [illegible] !
Ah ngan da leh ! Ha [illegible] kwah !
Ban [illegible] sha kper jinglong khynnah,
Hapneh ajom [illegible] parla,
Hangta ban im [illegible] shuta.

Ka Ri War

Sawdong pyrthei [illegible] kum pha,
Jingsuk jingkmen pha [illegible] ha nga ;
Ha [illegible] u lwai,
Ha [illegible] u soh u pai ;
Hapoh [illegible] khlaw baiben,
Rukom ki sun ai rwai ki kmen ;
U Tiewdiengngai Pathai khubor,
U sieng shaduh kiwei ki por.

Ki um ba shngiam, ki 'ei pyngngad,
Kshaid ba rymphum, Myntlang kim rngad
Ki thwei bajngum, ki wah rupa,
Ha nga ki kren ki khih shi ta :
Nangta ki thaiñ ki puriskam,
Sawdong ka ri ki phriang ki ngam ;
Nangta ki krih ki jingiwbih,
Sa kiwei pat ki sngi kin mih.

Ha jingryngkat lang solonsar,
Nuksa h'u Kh'riam, u Bhoi u Pnar ;
Ki hok riti, syrshar khadar,
Ban suk baroh lang sar-li-sar ;
Kumne ki im, ki saiñ ki mur,
La ha ting-khun ne ha ting-kur ;
Shynrang u bat, ka bor iktiar,
U khan biang biang, u iaid husiar.

Ki khun jong pha sawdong kin jngi,
Lyngba ki lum, kin kiang lynti ;
Ki shiah kin thar, lapbah un ther,
Khohruh khohram, lynti kan pher ;
Arsut ki them, raieh raidam,
Lyngba ka um ka ding kin ngam :
Kyrsan kyrbah, pynshngaiñ ma phi,
Jingim kin theh namar ka ri.

Ani ha sngap ka jinglyntar !
U Pan Khasi ha khap border ;
Jingthngan jingsyiem, kyrduh kyrtan ;
Naduh b'la khlad u Pakistan :
Shano Karot, ki dam pati ?
Sha rngai ka her ka Hat Phali ?
Dohnud ka pang, ka ksaid pisa
Aiu ngan leh namar jong pha !

Ki raij ki shnong, ka lip ka maiñ ;
Kyrduh kam tip, ka rem ka raiñ :
Ki bri ki shrah, jyrmie u k'laiñ,
Ka dum jingmut ka synshar khlaiñ ;

La ngen la sep ka sngi u bnai,
Mano ban spaiñ, ban wan syrpai!
Ko Kshaid Khapnar, Nohkalikai,
Sha phi nga ud, ki khmat nga phai.

Ngi im ha thwei kiwei ki sngi,
Aïu ngin leh namar ka ri?
Ko wah Umïam, Rupa Tylli,
Nga buh ha phi ka jingkylli;
Ko Kshaid Kyrem, 'Patsng Khohsiew,
Aisut khongpong ki thwei bangiew:
Phim ju ïohsngew ïa jinglynmar?
U Pait Khasi ha khap border?

Ah ngan da lah, ba ngan khyllie;
Sa shisien pat, ka hat Phali;
Tanti ma phi, ko pait Khasi,
La jot u War, la jot ka ri:
'Erbatemon, sa shisien pat,
Khatduh ia phi, nga khot kyrpad;
Beh jingkyrduh, jingthngan jingsyier,
Beh pat kito, ki ajom ksiar.

Ah Ri Jongnga!

Ynda phi shang sawdong ka ri,
Kyndong nongsor, shatei shathie;
Kyrsoi na rugai, symboh ummat,
Ba shlei n towei ki jingpyrkhat;
Synïa la tip ki tuad diengiei,
Ban phai-dien trai tympei I Mei,
Sni symboh ksiar ha smeit pyrthei!

Kane ka dei ka ri jongnga,
Ka ri umsnam u Kñi u Kpa;
Sawdong pyrthei haei kum ka,
Namar jong Ka jingim u pha:
Ka thlieh doknud, ah ri bakhraw!
Umsaw ka tuid, u ngiew u paw,
'Pha thum pha doh, pha pisom khun mraw!'

Sawdong ban phai, ri them ri lum ;
Jingmut ka jngan hapoh badum ;
Ka sngi ka doh, ï'u Hynñiew Trep,
Jingiwbih step napoh ki kpep :
Ynda un san u jyntang bin,
Shapoh ki lyoh, hapoh bin bin ;
Ki maw kin khih, ki khlaw kin win.

Ko Ri baieit, ri jong I Mei,
Bad ei ngin peiñ ha snieh pyrthei ?
Na Pha un sieng u Mangkara,
Na rngai kan win ka Latara ;
Sa shisien pat ka daw kan ïeng,
Ynda la mih u Simpyllieng ;
Dusmon ka ri baroh un phieng.

Synïa ka tap, ko Ri jongnga ;
Synshar nongwei, ka jot ka pra ;
Irat bad mian, ka hok ka lip,
Thap thung baji, shano ngim tip :
Mano ba don ka dohnud pyut—
Katne ki um ka ri ki jngut,
To ïeng joit kloi, ïoh ïaid jynthud.

Ah hangno sha ki Tirot Singh !
Ko 'tiewdiengngai balei mem sieng ?
Ka jinglaitluid, ka kpait ka hok,
Ba kloi ban ïap hapoh phatok ;
Ban i ka Ri, ha jinglong mraw,
Kham lah ba klet na jingkynmaw—
Ne thngan japha ha synrangmaw.

Ka jingshynrang, ka dei atiar,
Ba thaw pyrthei, ba saiñ iktiar ;
Keiñ noh ka nia u riewkhawpud,
Ba syiang ryndang, sngew sah kyllut ;
Ban syaid ka pdok, ka snieh Hynroh ;
Ki thir ki thaiñ, ki nia bapoh,
Kum Simtyngwieng, jyndem u proh.

Ko Kiang Monbhut, Ko Tirot Sing,
Shano ki 'rang ki 'thei ieit ri ?
Na-poh byndi, n'u dieng phasi,
Ma phi kyrsan namar ka ri ;
Ba Simtyngwieng, ingkhongsh'langmat,
Un lip ka maiñ, ryngïeng un pad,
Tied 'Siengthadrong haman ki lad.

Ka Thma ka Hok, shaphrang ngin jam ;
Ka jinglaitluid, ka dei ka ram :
Khyriem u Pnar, u Bhoi u War,
I samboh ksiar, u pait baïar ;
Da jingshynrang, sakhi tylli,
Kumba la smai u kpa u kñi,
Jingim ngin ai namar ka ri.

Ka Kylla Miet

Shisien ha trai ka Jamynrei ;
I shong thapngap I kit khunrei ;
Durkhmat ka jngan, ka dum ïongngaiñ ;
Ki thlong syrtap, ki khnong kyllaiñ :
Katba ka lyer ka pyïar ka beh ;
Rymphai aisut ki kshaid ki theh:
Ka krang wei briew ha thwei ka rngai ;
Sha ba ka khmat u briew kam shai.

Ka khmat jong I teng teng ka phngaiñ,
Teng teng jabieng ka raiñ tyrsaiñ ;
I wiat ha rngai, I dait shyntur ;
Ka jur imat ka jingïatur :
Namar ka thnam ka jingïaleh ;
Ha thlong jar jar I kun tyngeh :
Ne don jingtwa ba sngew sangsot,
Da kumno ban spaiñ maramot !

Nangta ka her ka sur jingrwai,
Ki khmat sha lhuh ba jngum ka phai:
"Aïom baieit, sha ri ki rngai!
Da ummat ksiar kumne nga phai."
Dei hangne keiñ ka bneng ka shai,
Balei jingim ka long ka rngai?
Nga ruh marwei sha ta nga phai
Halor mawsiang ban ïoh shongkai.

"Kong thei," nga ong, "balei phi rwai?
Sl apoh ki khuiñ pongshai ka rngai!"
S' iphang I en, nangta I kren,
"Pyrthei ka dei ka ri U thlen,
Na sla rymmiang jali jaum;
Ka ring syrngiew sha thwei badum!
La katta ruh ngan nym khuslai
U Blei U tip ïa ka lashai."

"Pyrthei jylli ka shangkhawiah,
Shisien ha sniew nusib ka thiah;
Kumno ban lait ki jingkhang klep—
Haba na khmat u briew la tep?"
"Kong thei," nga ong," ka dngiem u thlen,
Ha dohnud briew ki den ki lwen;
Katba jingieit kam rwat kam blat,
Shabar kim paw ki jinglong mrad."

"Haba suri, u langbrot tlem,
Tang sdang ban dum, u ngam sha krem!
Hangne ki lieng takhuh mawsiang;
Namar 'tien sha-ryngkuid bathiang."
"Kumta keiñ bah." sha nga I phai;
"Nga ksaid ñianglong, nga shu ringswai;
Koit ba ki khun kin plung kin sei,
Nga shaniah lut khoit ha U Blei."

"Ynda la shet u khadarbor,
Ka sang ka ma hap kdiah jubor;
Pynshad kynting bor majikor,
Bad tap eit-miaw da jingshukor;

Hapoh jyndem u sum u pdem,
Ha b'la thangsaw jingïatip lem ;
Lait tang ban siat d'u nam tympem'
Wat la dohnud ka jngut ka rem."

"Kam pher kong bah," shuh shuh I ong,
"Ka kylla step ka shet khongpong,
Katba shalor ka lyer ka beh,
Bad Lum Shyllong hajuh u neh ;
Katba dang ud dang rwai ki khlaw,
Katba ha wah dang khih ki maw :
Lada dang don ka Kylla miet,
Ia la ka jaitbynriew ngin kit."

Jingieit kam shong rymmiang shyntur,
Mih na dohnud, kam dei ka Dur ;
Katba nang khñiot, katta nangthiang ;
Ia kata keiñ ngi ieit ngi sliang :
Jur jingïaleh, ka nang wan-dur,
Lynti ba btuit, bur-sien phin ur :
La jingkyrduh, ka khem ka jwai,
Kam ju woh-dong ne jngi pongshai.

Ïa phi kong thei, nga ai khublei ;
Nga i ka dak kaba shyrkhei :
Lada ki khun samla ka ri,
Ia la burom kim dup kim ri ;
Ka Kylla Step ne Kylla Miet,
U dei ñiut-maw ba khlem soh thied ;
Ïa la akor to ri kordor,
Ki jingduwai, Blei u shah shkor."

I Pa I Dei I Riewphylla

Haba I pa im don ha ïing,
Ngam tip balei nga shu sngewtieng ;
Wat la I Mei I don hajan,
Pynban mynsiem jong nga ka ran ;
Lei lei haba jingdum ka wan,
Ngam ju sngewshngaiñ ngam ju sngewsh'ai
Hynrei kawei kaba phylla,
Wat la ka long kaba shisha ;
Ba shisien im ju ong ha nga,
"Nga ieit ïa phi ko Ksiar Paila."

Haba nga ur bad nga pang jur,
Bran bran sha nga I rap I tur ;
I tah umbiah, I pynjyllut,
"Ba lait ka khnai," I shu pynbud ;
Katba I Mei I khroh kduk kduk ;
"Ko ieit jong nga, wow syiem jingsuk,"
Ha nga ka long kum ka maïa,
Ngam lah peiba kpep jingshisha ;
Balei shisien im ong ha nga,
"Nga ieit ïa phi ko dap rupa."

Haba mynmiet ba lap ka khmat,
Sopti muja nga thiah ryngkat ;
I thnum artad, I law I doh,
Halor ryndang jong I nga snoh ;
Haba mynmiet nga pyrta-'Mei',
I Pa nyngkong ki kti I sei ;
B'rabor haba kum thiah kynsnuk,
I Pa ïa nga I wan pynsuk,
Balei pat im ju ong ha nga—
"Nga ieit ïa phi ko ksiar paila !"

Haba nga pang, nga shitom eh,
Shadem jong nga ka peh kyndeh ;
Harud palong I Mei I shong,
L'i phuh samrkhie, I ithang-ïong ;

I Pa I khreh I wad bitor,
Sha Pharmacy I wad doktor ;
"Kane ko khun, dih phin koit noh ;
Ka mrad ka mreng, ka pang khieshoh ;"
Hynrei pat im ju ong shi wat—
"Nga ieit ïa phi ko khun kynrad."

Shapoh lyngkha I leit dangstep,
I shah ka lyer u slap ba jlep ;
Janmiet rathai sha ïing I phai,
Ryng kat jingbam kiba kynsai,
"Ko khun kine ki sohramdieng,
Ka kait-shini bad ki sohpieng,"
Tang ba ngin bit ngin biang ma ngi,
Wei briew wei briew I phuh samrkhie ;
Bunsien bunsien nga sngewphylla,
Ban kot jingmut jylliew I Pa.

Tang ba ngin kmen ma ngi ki khun,
Katta mynsiem jong I ka hun ;
Ki thiep ki jur, I kiew I hiar,
Lynti jingim I ïaid husiar ;
Wat la I don ha ri nongwei,
Ki jingduwai I buh h'U Blei ;
Namar jong ngi sawdong in her,
Sha kut ki pud jong ki saw-lyer,
Hynrei kane nga sngewphylla,
Jingieit jong I kam paw ha sla.

I buh ka bri, ka bsah ka kper,
Tang shu lait por, sha ta I her ;
Ha thwei I tong ki shersyngkai,
Hapoh ri bri I siaw I rwai ;
Haba ki soh ki kwai ki plung,
I phuh samrkhie I ud myllung ;
I ngam sha kpep por ban sa wan ;
Ynda ma ngi, ngi heh ngi san ;
Hynrei kane nga sngewphylla,
Balei jingieit kam paw ha sla !

Sh'wa ba ngin leit skul man ka step,
Ki lynnong koi I phah pyndep ;
B'rabor I shoh I mai ïa nga,
Kum u khynnah nga sngewpisa ;
'Lada tipsngi,' ïa i ga I ong,
'Ha shuki shrong phin ïoh ban shong :'
B'rabor b'rabor nga ju phylla,
Balei kun ne I ong I Pa ;
Katba nangsan nga nang peiba,
Jingieit jar jar ka jong I Pa.

Ka Kyiad ka Um

Harud ka wah duid, ka ïeng ka Pata ;
La bun snem bun snem, ka sah hi hangta :
Baroh arliang phud jyrngam ki lyngkha ;
Bad kjat sngi bakmen hangta ki thaba ;
'Er Synrai pyngngad kam ju lip ne blat :
Sur jingrwai ki shad, kim rwat jah ne rngat :
Hangta ha lyngkha, harud jong u phlang,
Katba 'erpyngrgad ka dang beh tympang ;
Wei briew nga shongkai hapoh u dieng Tlai ;
Nga sngew jingïakren ba wan her na rngai :
Ka khmat wiak nga phai-ban khohngoid sha trai
Arngut thei samla sadhai ki shongkai.
"Nga nga dei ka kyiad," la padiah kawei ;
"Nga wan paw pyrthei ba ki phah ki blei ;
To noh keiñ kong Thei ngin pynpaw pyrthei ;
La ki kam bakhraw kiba ngi la trei ;"
Kum shipai Roman ha 'ti-bah Pompeii,
Da jingsngew sarong ki khin na ka khlei :
Katba ka Wah Duid, rem ka sngew shyrkhei ;
Ka Kyiad ka byrthen kum Muktiar poi-ei.

"Kiba ieit ï'u Lwa, ki ïing nga pynpra ;
Harud surok bah, k'byrthen kum ki khla :
Ïaid sheng sheng sha rum, weh khyrweh rakait ;
Dem you bloody fool, surok ki left right :
K'shang makia ruma, kylleng ki jaka,
Sha kut k'lad tyngkong, ahor jingthala :
Na krem dum ba ïong, na ktieh Ïew Mawlong ;
Nala lati k'par, ki kjit bhor iwkhong :
Hapoh lad Mot Phran, kynshreng ïaid wan dur ;
Ki dieng'sehbilat, da shyllang dam k'tur :"
"Ew naduh b'la ot...balang mo ïa me—
U jwaiñ syntan bah, h'surok ïing mane !"
Aste kariwan, sha surok Mawkhar ;
Narud rud kynroh, arti ki shu par :
"Common you my dear, let's have a sing song ;
Khohmoh sha nala ki baji khongpong :
Nangta shyeng ki rwai, "Ah nga u nongdih,
Mano ha pyrthei, sha bym pat isih !
Sa tang ma Me keiñ, Trai Nongthaw Nongbuh ;
Ummat rangli jrop, lynter ki shu jaw."

"Na khlieh jong u syiem, ka pansngiat nga bthat ;
Ia duriaw u kop ban nguid dih pynrngad !
Jingsngew rit jingstad, phar n'u briew nga shim ;
B'u khun blei ki briew, un long ba la tim :
Khun samla nylla, la kynthei shynrang ;
Ha tyngir jingim, ki shu sdien kharang :
Nga pah jingsngewbha, oh ki diang arti !
Ka jingim shirta nga nguid pynlyngki :
Kyrhai lok sngewbha, nga pynbyrngia rai ;
Ka phnang kim ithuh, sharyngkuid ringswai !
Kum rew-ngap bam-kruiñ, b'la tait ngap synrai ;
Khynrung sah eitlong, um baroh la rngai :
Katno nga shad kmen, ba pra ki khiewja ;
Bad namar jong nga, ai kin ksaid pisa :
Kim bna ba shuwa, ban ber thiat h'u khra ;
Ki da tim da tla, ban da jot da pra :
Pait khiewja khiewdoh, lyngkien kamai k'jiah ;
Ïap thrgan k'khun ki tnga, sha nga kjat kin rah :
Sliah burom akor, pynphong jinglehraiñ ;
H'u briew jinglynkar, ai kan synshar khlaiñ."

"Riew d'burom surom, mynsiem bakmen tam ;
Dei ki lok jong nga, ha ka dih ka bam ;
Nyngkong ki myrsiang, ba pnah kren arsap ;
Ki pap ba jylliew, da'rapjot ki tap !
Nangta ki suri, sawtreit ba dom riang ;
Khatduh weh ja-lweh, ki pah kum ki sniang :
Jinglong mrad na krem, nga sei khura lut,
Jingim ba kordor, shiteng rta ka dkut !
Nga kmen ban ïohsngew, jingbyrngem laren ;
B'riew-kynthei ki ïam, ka dohnud ka kmen :
Ka hima jong nga, man ka sngi ka ïar ;
H'u kharïong kharlieh, ka jop ka synshar :
Ki thma ba shyrkhei bad snam ba lui lui—
Ha pyrthei kin bthei, ka kput kin wad khui :
Nga buh ka waitlam, ummat bad ka snam ;
Pyrthei te kan ïam ; ha lwer ka la ngam :
Kong Thei phi nud mo, ban kop kam bakhraw !
Nalor kine mo, ba nga la pynpaw ?
Hangno don u syiem, ne nongjob bakhraw ?
Runar kum ma nga, n'ki kam bala paw !"

Nangta wo ka Um, shi kyntien ka khlei ;
Da jingsngew kyndit bad jingsngew shyrkhei ;
"Kong Thei ngam lah kop, kam khraw kam shyrkhei
B'la bih pynpyut plak, b'la wiangding pyrthei :
U Syiem nalor khet, khongpong jraiñ u hap !
Bad 'riew donburom, ki thiah ha 'liewkhap !
Na khet ksiar akor, pneh burom surom ;
Ban lyngngeit mraw bhek, slung Myngkoi U Jom !
Dohnud ka pait riaw, ba khiewja u pra ;
Ummat 'riew-kynthei, dohnud ka khynra :
H'ba khunswet ki ïam, ka dohnud ka kthang ;
Nga sopspaiñ nga tem, lynter jingim tmang :
Kan phoida aïu, ban kop-pia sarong
Ban kmen ba pyrthei, ka kie-belerong !
Nga kmen ban ïathuh, ba dohnud ba pait ;
Shi drop kdok ki dih, jingjngem phar ka sait :
Haba sliang thynrang, jingtng n jun ki shem ;
Bad kti ba sator, nga ai ka jingskhem :

Lyngba ki ranab, ki them ki pynthor ;
Ki kjat sngi bakmen, jngoh ieit man ki por :
Ki syntiew ki skud, ki lum ki lawbniap ;
Ka jingtngen ki ïoh, ki kam ki duriap."

"Haba shyllangmat, sngi ka tied ka thang ;
Wat ha jingthiah pang, b'la blat ka jingbang ;
Ki lyngkha bashrah, ki plung ki seisoh ;
Ïa nga te junom, pyrthei kan ïaroh :
Ngan ïathub ha phi, ki den um bakhraw ;
Ri shyiap ba lyngki, lyngkha kew ki paw :
Baroh b'la phyrnop, pung ktieh jinglehraiñ ;
Nga khyllie thymmai, jingim ban tyngshaiñ :
Nga bthat kynjri nar, b'la teh mraw b'la khum—
Ha trai ñiamra bah, ha 'liewlong badum :
Na jingbym kyrmen, nga ai jingkyrmen,
Ha sohsat syrdoh, nga ai ka jingtngen :
Nga patien lynti, spaiñ dohnud b'la mong ;
Nga tanti arted, halor khet ban shong :
Mraw jong phi baroh, nga pyllait man sngi ;
Pyrthei shong-bynda, ban phuh mat samrkhie :
Da kti ieit basbun, nga kdup ha lynti ;
Khun baieit ki blei, b'shong dulan paki :
K'ba ithuh ïa nga, ki suhsieng nylla ;
Jingim ba sngewbha, ha ki ka thaba.

Ka Kyiad bad ka Um, kumne ki ïa kren ;
Mynba nga shong thait, Poh diengtlai ba tngen
Nga dum ka pyrkhat, thwei jylliew nga ngam ;
Ki lhuh bah jingim, ban suhkhlieh ban sam :
Ban ai ka khubor, katno nga kit ram ;
Nga i ba pyrthei, ha lwer ka la ngam :
Da jingshlur ban jam, la bunsien ban ïam ;
Namar nga tip shai, ha U nga kit ram.

Bret I'u maw plom ha pung

Bret plom Ï'u maw ha pung,
Plom u hap bad jak u jah ;
Da ki spah ki lyngwiar,
Ki ïai shad hajuh kim sah :
Hapdeng ki shad ki thnam,
Ki phriang diar shaduh duriaw ;
Shano ym don batip,
Kin ryngkang kin ryngkoh thiaw.
Bret plom ï'u maw ha pung,
Tang shiphang jak phi la klet ;
Ki dew phaloh lyngwiar,
Ki mareh jngai jngai ki phet :
Pyllun ki krih saphriang,
Ki sar lin bad ki nangïar ;
Wat wah bah khriang bakhlaiñ,
Kim kot bor ban bat synshar.

Ha ka pung ka jingim,
Bret 'tien khor bad plom ka ngam,
Dew lyngwiar isaitmet,
Jylliew triem sak ki da ngam ;
Ki nangïar ki nangroi,
Sha jngai bak stet ki da ïaid :
Shano shuh phin dang khat,
Shisien bak ki la khlait ;
Bret 'tien sting thew ha thwei,
Jak ki ngam kloi lan ngi klet ;
Ki thnam phaloh lyngwiar,
Jngai ki pra jngai ki saphret ;
Kaba da tied pynpait,
Pynlwet jin ïa dohnud lwait ;
Oh la bha ba tyngkan,
Ym lah don sabon ban sait.

Bret 'tien ieit 'tien sbun plom,
Ha thwei jak ki ngam ki jah ;
Ki thnam phaloh lyngwiar,

Ki phriang diar hajuh kim sah
'Kit jingkmen jingkyrmen,
Jingtngen jun bad ka jingieit ;
Ba dohnud lwait ka ap,
Swait ka kner ïa ka ban kheit :
To kren 'tien ieit 'tien sbun,
Shi kh'lipmat lah eh ban klet ;
Phaloh lyngwiar ba shad,
Jngai jngai bak ki da phet stet :
K'tap-lup pyrthei mariang,
Da jingsuk jingieit jingkmen ;
Ba dohnud ba lwet jin-
ka lap-dien jaka batngen.

Ki Tiar Misteri

Haba u trai um don, ki tiar misteri—
Ki ïa krih ki ïa dhon, ki ïa kyndong kti ;
Kum ka ding kaba pur, 'law-pyrem ka bur.
La ki nia ban saiñdur, ki reng ban ïatur :
Ki stet noh ban kem daw, kim pei ïa ka daw ;
Ki tih ki khlong ki khlaw, jingbieit ban pynpaw.

Balei Tyrnem me tied ? Me tied bad me tied !
Set sahkyllut ki shkor, ka king ka janor ;
Katba nangjur jingtied, nangkait nang orpait ;
Lah eh ba ngi ngin lait, balei me kyrkait ?
Mynta dei ban shong thait, da ka dor kaba rem ;
Ngi baroh ngin ïa-pait, ngin tangon men jrem.

Kloi eh ban shong thait noh, ng'don por ban ïadait ;
Nga da mut pyndait paiñ, baroh k'or ki pait ;
Sam-im balei me sam ? Ki dap tang ki skam,
Ki thliew khlong bym lah dam, jylliew jylliew k'ngam
Me ruh wat sam tasam, ba nga me kitram ;
Ha-man ba sahkut eh, hap tied dam shi dam.

Me ruh ko Samlyngba, k'thliew me rung me ksam;
Me kynnoh pop hana, ïa'u Piskot tyrdam :
B'u khyrwait shi khyrwait, shata la syndam—
Bad ler ler u jrong kti, haman la ki kam,
Nga kloi eh ban shongthait, lada me sahngeh ;
La ka dei ne ka lait, me ruh mynta khreh.

Ko Paiñtali her her, balei ba me khlong ?
Mem ju aili satia la jur ka jingmong :
Me ju peit la lyngkdong, katno ka bampong ?
Ne me tip tang ban khlong, ban khlong bad ban klon
Baroh rishot pynïar, baroh dieng sawdong ;
Kine shu rymbaiñ, la jur tang jingmong.

Ko Rynda khlem ryndang, pha shut bad pha shut;
To shong thait noh ma pha, ngi sngew lynga lut ;
Pha shut tang tang na sla, pha kut tang ha sla :
Ia kane mo pha kop, j'itynnad shisha ?
Pham don nongrim tynrai, pha im tang ha rngai ;
To keiñ noh ka bujai, l'sep lut ki symbai.

Ko phut kyllut satdam, tang ka thew shi thew ;
Pha shu pynkut lyngkut, ko khiedew khyllew ;
Pha sngew tang ma Pha hi, bym don jingbakla ;
Phewse ki jingduna, kaweh kum ki sla !
Pha wad la jingmuja, kdew tang jingbakla ;
Ïa lade pad en en, nguid khung 'lenpula !

Pha ruh seris sohkbruh ; kyrshut shi kyrshut,
La sat syllang ka doh, katta pham sngewthuh !
Sa katno phan kyrshut ? Pha ong nga trei ni !
Tyrdum tyrdam pha khut, pham ju da aili !
To twad la lyngkdong khlieh, da weng la u khung;
Wat ju wan kren tohhoh, l'sei rymbaiñ ki thung.

Kumne ki ïa daitdong, ki ïa shrut ïa kbaiñ ;
Khlem tip ka dei ne lait, ka rem ne ka raiñ ;
Ki pyneh thied ryndang, ki peit sniew peit suh ;
Lir lir ki sei thylliej, la kum ki 'seiñ puh :
U Phikir Misteri, u kynthup u khreh,
Ban tei ka ïing ithiang, ba kyntang baneh.

Phi Duh Jingkyrmen Lei ?

Haba jingpang ka ban, mynsiem ka swai ;
Jingartatien ka wan, ngi sdien ha rngai !
Ki syrdoh jingpyrkhat, ki khum ki kjap ;
Kum lyngwiar ki shad stet, m'nongrim kim lap :
Bunsien mynsiem ka ran, jingïap kan wan ?
Bym lah kyrda ne shan, wei briew ngi jngan !

Jingdwai pangnud jar jar, k'phalang ki her ;
Bad ummat bakthang tam, ki tuid lynter !
Jingskhem mynsiem ka duh, tang jingkyrhuh !
Dohnud balung ka pluh, wei briew ka kiuh !
Maïa jingartatien, jingbym kyrmen ;
Lngen halor khlieh ki sdien, jabieng ka rben !

Synia bad sngi ka krang, pynshyikhei rem ;
Mynsiem ka ud jylliew, ha snur ka dem ;
Jingphuh samrkhie ka tuh, ka kdiah jingkmen ;
Ba khmat samla ka bang, ka ju rieh tngen :
U Trai U sngew kyndiang jingdwai jong phi ;
U long Mawsiang baskhem, to ïai shakri.

Phi duh jingkyrmen mo ? Don jingkyrmen ;
Jingtngen shisien kan wan, la lyoh u rben :
Don jingkyllon tasam bym lah khyllie ?
Haba u don hajan lynter lynti ?
Ha khmih pukni u siang, u long U Trai ;
Ki jingtynjuh mehding, long nonghikai.

Lyngba sngi badum lyoh, ringpah ka khroh ;
Haba jingduh ki shoh, jingsyier ka snoh ;
Sei te ka mon ba jwat, U don ryngkat :
H'u briew ka riat duhlad, ha U ka lad ;
Namar nga da tip skhem, dohnud U Kpa ;
Ia la ki khun Um ju pynïam thala.

Jingim U sam bynta, ha lai kitab ;
Mynnor, mynta, lawei ba ngi ïai ap :
Ha kti jong U U bat, shabi balai ;
Balei ngin ïam pangnud bad ïai khuslai ?
Kumba Pukni u siang, diar la thapniang ;
Kumjuh U Trai un ri, kata ka biang.

Taj Mahal

Ko maw marble ka jingphongsniew !
Ko Taj Mahal ka jingbhabriew !
Pha ïeng sakhi lyngba ki rta,
Hapoh nongbah donnam Agra !
Shaphang jingieit ba jylliew sat !
Sha thlong ummat bym lah ban twad !

Jingieit nylla b'u briew u sliang,
Katba nang slem katta nang thiang ;
La jingkylla ki wan ki leit ;
Jur jingpynshoi nang skhem lyngngeit :
Jingïap runar ka pharia phret,
Jingieit nylla horkit kam lwet.

Ko Taj Mahal sakhi phylla,
Jingieit batlem bym ju kylla ;
Ha pyrthei sngi slem ban ïakhlad,
Jingim ka pdem ummat bym rngad ;
Jingïap ka loit ki syrdoh sat,
Ha ka kam don ka jingïakhlad.

Ko Taj Mahal pha ïeng mawsiang,
Jingieit jylliew bad ba ïai thiang ;
Ba soskular palong ka sliang,
Duwan bym lah ban ïaid kynriang :
To sei khubor batlem bathiang,
Ïa jingieit bneng b'u briew u sliang.

Kynroh marble ummat bad snam,
Ki ngam jylliew, jabieng ki sam ;
Namar jingieit ba jylliew tam-
Hajar ki mraw ki ud ki ïam !
Namar jingieit ba kthang tympang-
Ki duh ei khoit jingieit kyntang ?

Ko Taj Mahal marble jingphohsniew,
Katno jingieit ka ngam jylliew ?
Pha saiñ ka bneng ha ka pyrthei-
Bad dujok ding ba ishyrkhei !
Namar jingieit nylla b'la khlei-
Ki duh jingieit ki kylla dpei !

Ko Taj to kren bad to ïai kren,
Ïa jingieit bneng bym lah ban len ;
Lyngba ki sur ki dak bym ïap,
Khlem jingthoh bria ne jingarsap;
To ktik ï'u briew ba un sngewthuh,
Balei dohnud jong u ka pluh !

Lano U Diko Un Wanphai ?

Lano Mashan, U Diko un wan phai ?
U ong ïa nga, ap ngan wan lamrai !
Da ki taiew nga la ap bad ki bnai,
Haduh mynta balei sha im wan phai ?
Tee u Diko, u leit jingleit sha jngai,
Sha ri ka ba um lah shuh b'wan phai ;
S'kata ka ri, shaba Angel ki rwai,
Shisien b'la leit, horkit ban dang wan phai.

Im wan phai shuh ? Ngin nym i shuh ïa i ?
Lano lano katba dang mih ka sngi ?
Ngap ki pud bha, ki rwai sur ki kynud,
To ong ïa i, bunsien nga ïam pangnud :

Hep nga ïai ong, ngam lah kynduh ïa ï,
I la ïaid jngai sha kawei pat ka ri ;
Im ïohsngew shuh jingkynud sur ki ngap,
Ne jingïam kthang, ki dohnud ba shempap !

I l'klet ia ngi ! Ngi ngim ju klet ïa i ;
L'jingthiah k'thylli, barabor ngi ïai kylli ;
Lano Diko phin wan ngi ieit ïa phi,
Synïa bad sngi ngi ap ngi khmih lynti.
Shisien ka sngi, Mot ngin leit phai sha i,
D'lei lei im lah, ban wan phai shuh sha ngi :
Palong phyrnai, ka pait ngai lngai ka jah ;
Ha pyrthei sngi, junom ngim lah ban sah.

"Ngi ngin leit lang," ah sangsot ki bapli,
Ki phuh samrkhie, arti ki thap ki kti ;
Ngi kwah ban leit, Mashan ngin leit bad i,
Sha k'ta ka ri, ryngkat ngin leit bad i ;
Ryngkat ka rwai da khmat bakmen ki shad,
Nga ngam sha ri, ba umn at kim ju rngat,
Namar ngam tip, la ngam ïohi ïa i ;
Ynda nga poi, sha kawei pat ka ri !

U SIM TYNGWIENG

Ju don u riew ieit ri samsia hangne hangtai,
Rymmuiñ ban phuh samrkhie ba ri ka sdien phasi
Namar myntoi shimet ïa ka u kloi ban klet ?
Lada don kum u ta, ka ïing ka sem pynpra,
Kampher u long patsha na dyngkhong ban khynra ;
Katno u heh ka pdok katno u bun ki lok.
Ai thylliej pnah un dkut ki shkor kin dung kyllut ;
Ba 'tien ieit ri ka kut, ba khlaiñ u riew khawput,
U kamai benami u tei ki iing paki !
Man la ki khun ki kti I dukan rud lynti,
U piam ï'u mynder ri ban ïar ka kur Khasi !
Phiang phiang b'u rwai ieit ri ka ri kan suh synri :
Sha u horkit wat jan u dei ka ding suittan ;

Katno u ïar ka spah katno u snah u pnah ;
U dei ka kha-u-jai kynphet kumba weng skai :
'Tien thok khyndai khongpong bun khyrwait na
lyngkdong,
Ki 'tien ieit ri arsap ka kabu triang u ap,
Ha u kam don ka pap u ñiew ka dei ka sap ;
Na shnong to khi-lai-nuid u kynja nongai ksuid
Harum haneng kynphuit wat shah un kren laitluid
Kynjat nalor ka khet ia jaitbynriew u shet.

U Lum Khyllew !

Shisien u Lum,
U ia kynroi bad Ñi Risang ;
Hapoh 'law jngum,
Da ki 'tien khor 'tien eh bakthang :
B'u Ñi Risang,
Hana man step u pynrot thiah ;
I'u Lum tympang,
Da sur padiah bad 'sing symphiah ;
"Khun ka ñiutmaw,"
U kynhet jraiñ u daiñ u shaiñ ;
Haduh ki maw,
Ki sngewlehraiñ rem ki tyrsaiñ :
"Wat sngewsarong,"
Risang u ong ï'u Lum kyrtong ;
"Katne Me krong,
Ba pynkiewskong da bun ki rong !
Nga ruh ngam kom,
Ban sngewsarong ïa la ka sap ;
Ngan tieng me dom,
Haba ngan kren da ei men tap ?
Ngam don ka met,
Ba heh ba khlaiñ ba-eh ba-ïaw ;
Kane wat klet,
Kaba nga don mem lah kalaw :
Halor ka met,

Me kit ki maw me bah ki khlaw ;
Bad lynti khet,
Ki lynti bah ki dieng ba ïaw !
Nga te ngam lah,
Ban sei bor bah ki dieng kynrem ;
Ngam dei Ramhah,
Me beiñ me khoh kata ngam rem :
Kaba nga don,
Wat la me khlaiñ me trei duriap ;
Ïa ka wat dhon,
Wat la me sliang ha ban da ïap :
Kane wat rem,
Jabieng me proh ryniewg me jrong ;
Sohot ba jem,
Mem lah ban ktha wat sngewsarong."

To King ia nga

To king ïa nga shatei sha kliar ki lum,
Balei ka rngiew kan shong hapoh badum ?
Ai jinglong sngur kan ïar kan tei kynroh baskhem,
Ai jingngeit bieij kan krih sha krem ka dngiem ;
Sarong sngewrit kan prem khlem thning nongrim :
Ne hok lade ba pyrthei ka thame—
Kan kheiñ kan shroiñ, to ai kan sdang nangne ;
Ba ri jong nga sha jngai kan ïai suhsieng,
Bad lyoh baïong, ka khlieh un ngiew un phieng :
To pynbeit thoiñ, surok kdor jinglong briew,
Ai jaitbynriew, irat sha kliar kan kiew ;
To beh kaiñïong, ki pukni bhur samsia,
Ïa jaitbynriew ki thap ban pynthoh-bria ;
Ai jingtip briew ba kyntang tam kan par,
H'u khun Khasi baroh lang salansar.

Wat la ngan jngi h'u lyoh sawdong pyrthei,
Nga ieit kyrpang rympei basyaid I Mei;
Ngan nai 'niat-thung, ban lei ka dongkhyrliat ?
Jingsngew sarong, jabieng ka pynbyrngiat !
Harum haneng ban laid buaid tutia.
Ki riewpyrkhat na lyngkdong ki tihnia ;
Ki kroh ki krem, Mihngi Sepngi ban lum,
Jingstad ka ri ban tare ha badum ?
'Langsahkut-um, u kiuh ha shiliang wah,
U kma lynti, namar jingdum ka kah ;
Ko khun ka ri, wat ju thew tarajur,
Jingstad kiwei, wat ju rhah sohkhajur :
Ka kren batip, ka pynjnang shiah khablang,
Jingstad nongwei, ka dei tang u thied phlang ;
Napoh ki kpep, na synrang maw to sei,
Jingshai ka ri, ban krei sawdong pyrthei.

Une u thning, u symbai jingieit ri,
Sha trai dieng sning, un pur kum u jyrmie ;
Namar hangne, ka rieh ka tl ymmei ri,
To khreh to khrum, sha shiliang wah ban jngi :
Jingstad kiwei ngin wad sawdong pyrthei,
Jingstad ka ri, ngin lum na la rympei ;
Shuwa ban klang sha pad ki ri bapher,
Jingshai ka ri, to ai ngin kdup ngin kner :
Ha bri ha bsah, hapoh ïing trep ïing-traw,
Ki symboh ksiar, ha trai 'dait-tar ki paw ;
To pynkhyllem, diengkya diengjri ba kah,
Pynstem blait blait, la katta snem ki sah ;
Ko ri jong nga, sei Simpah Sim karo,
Ha synrang maw, ai 'tyngwieng kin tyrtho ;
U Simlikai, u lape la ka krem,
Ai lehmynleh, shapoh ñiangi iang kin prem.

Nga tip me wad, dohnud basngur batlem,
Ym bniat balieh, tangkro basma tympem ;
Ban lei ka spah daei mynsiem phin peiñ ?
Ban lei burom haba maiñ briew ka kheiñ !
Bunsien ban tap bad pyni khaw tynneng,
Hakhmat hakhmat ngi pynpaw la ki reng :

Katba dohnud, krem ngiew u ekjakor,
Sai-siej patur pura ban wiat ha shkor !
Dei kumne keiñ lyngkien jingïatip lem,
Ka buit ka stad hapoh jyrsieh ka pdem ;
Ka pyut ka pyiaw ka kylla eriwbih,
Rangiew rangep ka piam ka ahor ktieh :
Ban tap eit-miaw dur poh ijli kynsha ;
To-le ban bat ka kot kaweh pakha !
Ka ñiang-kongwieng, ki sur jingrwai ka phriang,
Dohnud batlem, nakhmat u briew Me sliang !

To shah ïa nga ngan her khlem jingkhuslai,
Halor thapniang ki khroiñ ki sur jingrwai ;
Sha ba ka dur u briew ka ïai phyrnai,
Sha ba mynsiem ka kynther jingkhuslai :
To kdiah to bthat kynjri tyrut ka rngai,
Balei i'u briew ki bat ban pynring swai !
To pynkhyllem kyaroh ka jingsngew-meng,
Ai jingsngewrit kan ïar hapoh ka bneng ;
Kaei b'la biah ï'u briew ha snieh pyrthei,
Kpep jingshisha napoh ka bneng to sei ;
Ai jingtip briew batlem kan phuh kan plung ;
Ai jingshisha ha dohnud briew kan rung :
Ba kti batlot kan kner sha jingjanai,
Bad jingsuk bneng dohnud kan wan syrpai :
Ai jingieit Blei kan synshar suk mynsiem,
Ai jinglong sngur h'u briew kan seng nongrim.

To king ïa nga sha ba mynsiem ka kmen,
Sha ba ka rngiew ka ih ka phuh ka tngen ;
Sha ba jingtip ka phriang diar la thapniang ;
Sha ba dohnud ka wad um pukri thiang :
Ba jingmlien rben ba bun syrtap kim kjap,
Bad jingmut briew kam phnieng da buit arsap ;
To ai 'tien-hok na thymmei jingshisha,
Kin kynroi bur ban wad ki mawhira :
Sha kper baphuh 'tiewmawkordor bakor,
Shaduh shyngkup ba shong 'tiewamirphor :
Sha ba ka bor pyrkhat ba maïan tam,
Kam shah kjap lwait tasam h'u ñiangbamram :

Sha ba kim rkhie sahuh ki thwei amrang,
Sha ba kam ksam pohrang ka mangkariang :
Shaduh kyrdan jingmut baïar to khring,
Ïa Ri jong nga to kyrsiew thiah to king.

Sha ba mynsiem ka kmen phuhmat laitluid,
Asorphi blei nylla hangta ka tuid ;
Sha ba jingtip h'u briew ka synshar khlaiñ,
Sha ba ka pap jabieng kam pyntyrsaiñ ;
To ai 'tien hok kan synshar suk mynsiem,
Hapoh dohnud kum umpohliew kan im :
Sha jingjanai ai kti kin kner kin her,
Sha ba ka sni 'Kaiñïong kam kot lynsher ;
Sha ba jabieng kam jngut ne pynring sti,
Hapdeng ki thwei amrang ka jingijli :
Ne snoh 'langïap ha ki riti thawsha,
B'u leh-batip u tda ban thew pita :
To bsap tynrai ki speh pyrkhat baïar,
Sha ba u bseiñ u ktiar um kot synshar :
Shaduh kata ka kyrdan Trai to king,
Ba ri jong nga kan lait war na jingphieng.

Kiwei pat ki kot bala thoh da u juh u Nongthoh :

★ 1. *KA JITLAKHAI*

★ 2. *KI SIEJKHONGPONG BAD KI SAIRUPA*

★ 3. *NA KPEP U SOHPETBNENG*

★ 4. *KA MAMLA*